

**A TÖRTÉNETI HIVATAL
1997 – 1998. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL**

(BESZÁMOLÓ)

Budapest, 1999

DR. MARKÓ GYÖRGY ELNÖK
BESZÁMOLÓJA
A TÖRTÉNETI HIVATAL
1997-1998. ÉVI
TEVÉKENYSÉGÉRŐL
AZ ORSZÁGGYŰLÉS SZÁMÁRA

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés
A szervezet kialakítása
Iratanyagok átvétele
Állampolgári ügyek intézése
Illetékes szervek megkeresései
Tudományos feldolgozó munka
Külső kapcsolatok
Gazdálkodás
A Hivatal működése során felmerült jogi problémák

Mellékletek:

A Történeti Hivatal munkatársainak fontosabb tudományos publikációi 1998-ban
Betekintési kérelem
Betekintési eljárásról szóló szabályzat
Betekintési nyilatkozat
Érintett jogállású kérelem
Közérdekű tudományos kutatási eljárásról szóló szabályzat
Közérdekű tudományos kutató nyilatkozata és a nyilatkozathoz mellékelt jogszabályi előírások
Illetékes szerveknek történő adatszolgáltatás eljárási szabályzata
Személyes adatok helyesbítéséről, törléséről és zárolásáról szóló szabályzat

BEVEZETÉS

Demokratikus közéletünk tisztaságának megőrzése érdekében, továbbá történeti közelmúltunk megismerésének lehetővé tétele érdekében a magyar Országgyűlés az 1994. évi XXIII. törvény módosításával 1996-ban rendelkezett a Történeti Hivatal (TH) létrehozásáról.

Az egyes fontos tisztségeket betöltő személyek ellenőrzéséről és a Történeti Hivatalról szóló 1994. évi XXIII. törvény (Etv.) szerint a volt állambiztonsági szervek meghatározott iratait őrző és kezelő TH fő feladata:

- biztosítja az érintettek számára a róluk nyilvántartott adatok megismeréséhez való joguk gyakorlását;
- gondoskodik az egyes fontos tisztségeket ellenőrző bizottság eljárása lefolytatásához szükséges adatok és iratok szolgáltatásáról;
- biztosítja a kutatási tevékenység folytatását, illetve a tudományos munkamegosztás keretében részt vállal az iratanyag publikálásában.

A Magyar Köztársaság Kormánya 3145/1995. számú határozatával a Belügy- és a Pénzügyminisztérium feladatává tette a TH elhelyezésének megoldását, míg az Országgyűlés működési költségekre az 1997. évi költségvetésben 200 millió Ft-ot biztosított.

Dr. Markó Györgyöt, a Hadtörténelmi Levéltár korábbi igazgatóját hét év időtartamra a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök 1997. május 15-én nevezte ki a TH elnökévé.

1997-ben megtörtént a TH szervezeti kereteinek kiépítése, a törvényben meghatározott irategyütteseknek a legfontosabb iratőrző szervezettől, a Belügyminisztériumtól való átvétele, a további tevékenységet szabályozó belső utasítások elkészítése. Sor került az 1997. évi költségvetés részletes bontására, az 1998. évi költségvetési javaslat összeállítására. Szeptember 1-étől fogadtuk az információs önrendelkezési jogukkal élni kívánó állampolgárokat, illetve a tudományos kutatókat.

1997. december 10-én az Országgyűlés Nemzetbiztonsági Bizottsága kihelyezett ülésén tanulmányozta a TH tevékenységét és elfogadta az elnök beszámolóját.

1998-ban újabb dokumentumok kerültek a TH birtokába a Katonai Biztonsági Hivatal, az Információs Hivatal és a Nemzetbiztonsági Hivatal iratátadásai következtében.

A TH szervezetét és munkamódszereit a tapasztalatok alapján finomítottuk, a követelményekhez igazítottuk. Megkezdődött a tudományos (levéltáros-, illetve történész) feldolgozó munka, közel 110.000 adatsorból álló névmutatóval pótoltuk a rendelkezésünkre álló korabeli hiányos nyilvántartásokat. Megindult az iratok digitalizált rögzítése.

1998. június 14-én a miniszterelnök javaslatára Kónyáné dr. Kutrucz Katalint, volt országgyűlési képviselőt, az ELTE Jogi Kar oktatóját nevezte ki hét év időtartamra a köztársasági elnök a TH elnökhelyettesévé.

Hosszas előkészítő munka után 1998. októberében megindultak a VI., Eötvös utca 7. szám alatti székház felújítási és átépítési munkálatai.

A SZERVEZET KIALAKÍTÁSA

A TH törvényben rögzített feladataiból következett, hogy külön szervezeti egységeknek kell foglalkozniuk az állampolgári megkeresésekkel és a tudományos kutatói kérésekkel, a tudományos feldolgozó munkával és napi működést biztosító pénzügyi, személyzeti, biztonsági stb. területtel.

A TH szervezetét megalakulásakor a következőképpen terveztük:

Titkársági főosztály	Adattároló és feldolgozó főosztály	Elemző és dokumentációs főosztály	Gazdasági és biztonsági főosztály
Ügyfélszolgálati osztály	Adatszolgáltató osztály	Elemző osztály	Pénzügyi és számviteli osztály
Kutatószolgálati osztály	Iratfeltáró osztály	Sajtó- és dokumentáció	Ellátás
Ügyvitel	Hálózati ellenőrző osztály		Biztonsági osztály
	Adatrögzítő osztály		

A TH Titkársági főosztálya intézte a Hivatal ügyvitelét, látta el a szokásos titkársági koordinációs feladatokat. Kezdetben kettő (1998. április 1-étől összevont szervezetű) osztálya tartotta a kapcsolatot az ügyfelekkel és kutatókkal. A felmerült igényeknek megfelelően ugyancsak április 1-étől külön Iratfelülvizsgáló osztály feladata volt a minősített iratokkal kapcsolatos ügyek intézése.

A TH szervezete 1998. április 1-étől

Titkársági főosztály	Iratfeldolgozó és adatszolgáltató főo.	Elemző és dokumentációs főosztály	Gazdasági és biztonsági főosztály
Ügyfél- és kutatószolgálati osztály	Iratfeldolgozó osztály	Elemző osztály	Pénzügyi osztály
Iratfelülvizsgáló osztály	Adatszolgáltató osztály	Könyvtár és dokumentáció	Elhelyezési és ellátási osztály
Ügyvitel	Hálózati nyilvántartó osztály		Személyügyi és biztonsági osztály
	Adatrögzítő osztály		

Nem változott viszont a közgyűteményi feladatokat ellátó Iratfeldolgozó és adatszolgáltató főosztály szervezete, csak az osztályok elnevezésében történtek finomítások. Adatszolgáltató osztálya – nevéből adódóan – adatokat szolgáltatott az állampolgárok számára. Iratfeldolgozó osztálya – klasszikus levéltári feladatként – megkezdte az iratok rendezését, levéltári feldolgozását. Erre az osztályra hárult a tudományos kutatói kérések teljesítése is. Külön szervezeti egység, a Hálózati nyilvántartó osztály kezelte a hálózati nyilvántartásokat és az azokhoz kapcsolódó irategyütteseket. Az Adatrögzítő osztály megkezdte a dokumentumok képként történő digitális rögzítését és a név- illetve tematikus nyilvántartások bővítését.

Ugyancsak változatlan maradt a történelemtudományi feldolgozást végző Elemző és dokumentáció főosztály szervezete és feladatköre. Elemző osztálya – a beszámolási időszakban csak szervezeti keretként – alapvetően a TH iratállományának feldolgozásával bekapcsolódott az erőszakos szervezetek történetét vizsgáló legújabb-kori történeti, politikatörténeti kutatásokba. Létrejött a TH kutatóintézeti könyvtára és az egyéb közgyűtemények másolati anyagaiból álló dokumentációs részlege.

A Gazdasági és biztonsági főosztály vezetőjének kinevezésére a beszámolási időszakban nem került sor, a főosztályhoz tartozó osztályok az elnök közvetlen irányítása alatt tevékenykedtek. Az eltelt időben szerzett tapasztalatok alapján a TH szervezetét 1999. január 1-étől az alábbiak szerint módosítottuk :

A TH szervezete 1999. január 1-étől

Titkársági főosztály	Iratfeldolgozó és adatszolgáltató főo.	Elemző és dokumentációs főosztály	Az elnök közvetlen alárendeltségében
Ügyfél- és kutatószolgálati osztály	Iratfeldolgozó osztály	Elemző osztály	Pénzügyi osztály
Ügyviteli és titokvédelmi osztály	Adatszolgáltató osztály	Könyvtár és dokumentáció	Személyügyi és biztonsági osztály
Elhelyezési és ellátási osztály	Hálózati nyilvántartó osztály		
	Adatrögzítő osztály		

A későbbiekben kinevezett elnökhelyettes feladatköre lett – az elnök általános helyettesítésén túl – a szakmai továbbképzés megszervezése, a panaszügyek intézése, a külső tudományos kutatók kiszolgálását végző részlegek és az Elemző és dokumentációs főosztály tevékenységének közvetlen irányítása.

A TH jóváhagyott létszáma 1997-ben 44, 1998-ban 72 köztisztviselő volt. Az elhelyezési nehézségek miatt azonban az 1997. év végén 42, 1998. december 31-én 62 köztisztviselőt foglalkoztatott. 14 fő korábban is hasonló területen a BM Adatfeldolgozó Hivatal Dokumentációs osztályán dolgozott. 8 – 8 fő a Magyar Országos Levéltár, illetve a Hadtörténeti Intézet és Múzeum állományából került át a TH-hoz. További 7 a BM-ben és 3 a Honvédelmi Minisztériumban dolgozó köztisztviselő és közalkalmazott speciális ismereteire tartottunk igényt.

Az elmúlt időszakban összesen egy fő távozott közös megegyezéssel a TH-tól ! Két fő kivételével valamennyi dolgozó előéletét ellenőrizte a bírói testület és megállapította, hogy nem esnek az Etv. hatálya alá. A később munkába állt két fő ellenőrzése folyamatban van, ahogy jórészt lezajlott a személyi állomány nemzetbiztonsági ellenőrzése is.

IRATANYAGOK ÁTVÉTELE

Az állambiztonsági szervek 1950-ben hozták létre egységes operatív nyilvántartásukat. A nyilvántartás egyaránt szolgálta a hírszerzés, a kémelhárítás, a belső elhárítás, továbbá a katonai elhárítás szervezeteinek igényeit. A nyilvántartást 1957 tavaszán újjászervezték, az Államvédelmi Hatóság formális feloszlásával a BM szervezetébe integrálták.

Az időközben III. Főcsoportfőnökség Állambiztonsági Operatív Nyilvántartó Osztálya elnevezést viselő szervezet tevékenységét utóljára egy 1984-ben kiadott belügyminiszteri parancs szabályozta.

A nyilvántartás dossziékba rendezett irattári anyagokat és az azokhoz készített nyilvántartó kartonokat ölelte fel. Míg az 1960-es évek elején közel 600.000, addig 1989 nyarán 164.900 fő szerepelt a nyilvántartásban. A dossziék típusai közül az alábbiak érdemelnek említést:

„O” (operatív) dossziékba sorolták a bizalmas nyomozások során keletkezett dokumentumokat. Nyomozást indíthattak egy-egy személy, csoport, rendkívüli esemény, objektum stb. ügyében. A dossziékból 1989-1990 fordulóján közel 6.000 darabot megsemmisítettek, az újjászervezett nemzetbiztonsági szervek 10.706 darabról úgy ítélték meg, hogy feladataik ellátásához továbbra is szükségük van azokra. 1990 májusában 10.399 megmaradt dossziéről tudtak, ám 1997 őszén a TH birtokába mégis 13.285 tétel került. Ez a szám tovább gyarapodott az utódszervektől visszakapott iratokkal, illetve a rendezetlen anyagok besorolásával 14.653 dossziéra.

„V” (vizsgálati) dossziékba rendezték azokat a dokumentumokat, amelyek állam- vagy emberiség elleni, továbbá kiemelt hatáskörbe utalt ügyekben keletkeztek. A vizsgálati anyag töredéke került az ügyészség, majd a bíróság elé, de mindenkor a dossziékhoz csatolták a vádirat, és az ítélet(ek) egy példányát is, majd irattározták azokat. A dossziékat a változó ügyviteli szempontoknak megfelelően négy (rendes, holt, zárt, titkos) sorozatban tárolták. 1990-ben 58.800 dossziéről tudtak, az átvétel során a TH munkatársai 67.745 tételt leltároztak, amely a rendezés, a sorozatok összevonása során 69.951 tételre szaporodott.

A korábban külön kezelt titkosított és a zárt anyagok iratait 1990-ben 1.500-ra becsülték, ebből 1.158 került a TH őrizetébe.

A korabeli megfogalmazás szerint „a társadalomra veszélyes” személyek „F” (figyelő) dossziéit az állambiztonsági szervek kezelték. Csak azt a kartonrendszert vezette az operatív nyilvántartó, amely a TH birtokába került. Az „F” dossziékkal együtt ugyancsak megsemmisültek a második világháború előtti erőszakszervekre, pártokra, egyesületekre vonatkozó „L” dossziék, míg a hasonló témakörű „P” dossziékból az 1990 májusi adatok szerint 1.719, míg az 1997 szeptemberi átvétel szerint 1.778 maradt az utókorra. Ez a szám a rendezés után 2.680-ra növekedett. Megsemmisült viszont az a mintegy 50.000 kartont kitevő tematikus nyilvántartás, amelyet a nyilvántartó osztályon őrzött különböző típusú dossziékban való hatékony kereséshez készítettek. Egy 1972-ben kiadott belügyminiszteri parancs szabályozta az állambiztonsági szervek hálózatának nyilvántartását.

Az ügynökök nyilvántartásba vételét különböző kartonok szolgálták, ezek közül az ügynök nevét, személyazonosító és egyéb adatait, fedőnevét, vonatkozó dossziéinak számát tartalmazó ügynevezett 6-os kartonokból 22.534 darab került a TH kezelésébe.

A hálózati személyek „B” (beszervezési) dossziéja a beszerzés dokumentumait, „M” (munka) dossziéja jelentéseiket és a tartó tisztek által készített feljegyzéseket tartalmazták. Az iratok nagy része megsemmisült, sőt a közel 110.000 „B” dossziéból 4.739, míg a 15.182 „M” dossziéból 8.803 került a tovább működő titkosszolgálatokhoz. 1997 szeptemberében a tételes ellenőrzés során 5.472 „B” és 8.059 „M” dossziét sikerült a TH munkatársainak fellelniük, amely tételek a rendezések során 5.699-re, illetve 8.140-re módosultak.

Az operatív nyilvántartás munkáját könyvészeti anyagok és egyéb dokumentumok (tematikus albumok és kimutatások, kéziratok, névjegyzékek) segítették. Az 1.710 tételből 1.490-et vett át a TH, a hiányzó anyagokat a BM korábban közgyűjteményeknek adta át. A vizsgálati dossziékról készített mikrofilmlapok számát 1990-ben 40.000-re becsülték, időközben azonban 148.000 került elő korábban lezárt tároló szekrényekből!

Az 1990 májusi felmérés adatai és a ténylegesen átvett iratmennyiség közötti eltérés alapvetően két okra vezethető vissza. Egyrészt 1990-ben csak a nyilvántartó könyvek és nem a valós helyzet alapján kísérelték meg számba venni az iratokat, másrészt pedig 1997-ben az adott ügyben keletkezett dossziék alszámmal ellátott részeit is önálló tételként tüntették fel az átvételi jegyzőkönyvekben. Nem kisebbítve az 1989-1990. fordulóján történt iratmegsemmisítések nagyságát és az okozott kárt, de meg kell említeni, hogy az iratmegsemmisítés a „B” és az „M” dossziék esetében korábban is ügyviteli rutinfeladat volt. Az iratmegsemmisítés tényszerű feltárása azonban további kutatómunkát igényel.

A dossziékba rendezett anyagok összefoglaló adatai:

Dossziétípus	Eredetileg volt	Megsemmisült	Utódszerveknél	1990 május	1997 szeptember	Jelenleg
O (operatív)	Kb 28.000	Kb. 6.000	10.706	10.399	13.285	14.653
V (vizsgálati)	58.880	-	-	58.880	67.745	69.951
B (beszervezési)	Kb 110.000	Kb.101.000	4.739	4.322	5.472	5.699
M (munka)	15.182	-	8.803	6.379	8.059	8.140
Egyéb	?	-	-	2.939	2.058	3.937
összesen	Kb. 215.000	Kb. 107.000	24.248	82.919	96.619	102.380

1997 szeptemberében összességében mintegy 3.000 iratfolyóméternyi anyag került átvételre. A korábban nem említett dokumentumok jelentős része rendezetlen állapotban maradt az utókorra. Az iratok – tételes ellenőrzéssel járó átadására – átvételére 1997. július 1 – augusztus 31. között került sor és a 25 különböző irattípust felsoroló 2.117 lapoldalból álló megállapodást 1997. szeptember 15-én látta el kézjegyével dr. Zsuffa István, a BM akkori közigazgatási államtitkára és a TH elnöke.

A még 1997 őszén megindult tárgyalások eredményeként megtörtént az 1980 előtt keletkezett és korábban a nemzetbiztonsági szervekhez iratanyag egy részének átadása a TH részére. A Katonai Biztonsági Hivatal 1997 decemberében 11 dossziét, a Nemzetbiztonsági Hivatal 1998 januárjában 146 dossziét, míg az Információs Hivatal 1998 áprilisában és júniusában 920 dossziét és egyéb iratanyagot adott át a TH-nak. A szolgálatok új vezetőivel 1998 novemberében folytatott tárgyalásokon elhangzott, hogy a törvényben meghatározott határidőig, azaz 2000. február 28-áig nem csak az 1980 – 1990. között keletkezett és a törvényben megjelölt iratok átadására kerül sor, hanem ismételten felülvizsgálják a korábban átadásra nem került iratanyagokat is. A felülvizsgálatban részt fog venni a TH kijelölt levéltárosa is.

Rendkívül megnehezítette munkánkat, hogy a BM Adatfeldolgozó Hivatala nem adta át a volt Állambiztonsági Nyilvántartó Osztály és jogutódja, a Dokumentációs Osztály azon iratait, amelyek az irategyüttesek korábbi használatával kapcsolatban keletkeztek.

ÁLLAMPOLGÁRI ÜGYEK INTÉZÉSE

A TH illetékes osztálya először 1997. szeptember 1-én fogadta a saját anyaguk iránt érdeklődő állampolgárokat a BM V., József Attila utca 6. szám alatt a minisztériummal közösen működtetett ügyfélszolgálati irodájában. A tömegtájékoztatási eszközök által is felcsigázott érdeklődés miatt a kérelmezők a kezdeti időkben tömegesen fordultak a TH-hoz. Ügyfeleink közel 1/3-a az első hónapban adta be kérelmét! A kezdeti kiugró érdeklődés 1998-ban havi 100 új megkeresés körül stabilizálódott. (Jellemző a tömegtájékoztatás szerepére, hogy a TH nyilvános működésének egy éves évfordulójáról beszámoló újságcikkek, TV-riportok hatására 1998 októberében ismét megnőtt az új kérelmek száma.)

Az ügyiratforgalom legfontosabb adatait az alábbi táblázat tartalmazza:

1997-1998

	Szept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Márc.	Ápr.	Május	Június	Július	Aug.	Szept.	Okt.	Nov.	Dec.	Összesen
Új kérelem	817	444	256	141	140	121	103	99	59	64	95	79	91	136	87	63	2.795
Betekintett	5	28	91	25	56	49	70	59	47	46	66	43	60	53	49	43	790
Eredménytelen	13	294	260	94	120	94	144	81	61	58	70	156	90	80	59	51	1.725
Talált lapszám	75	414	2.981	1.257	1.596	1.769	2.026	1.206	3.604	1.869	2.126	1.844	1.514	2.558	4.589	2.931	32.359

Az állampolgári ügyek intézése során először összevetjük a kérelmező adatait a rendelkezésünkre álló korabeli manuális nyilvántartásokkal. Kezdetől fogva tudtuk, hogy csak törekedhetünk a teljes körű adatszolgáltatásra, hiszen a nyilvántartások nem tartalmazzák az iratokban előforduló valamennyi személy adatait! Az adatszolgáltatási munkát segítő számítógépes adatbázist hoztunk létre elsősorban a fontosabb, gyakran kézbevert, sok nevet tartalmazó dossziék feldolgozásával. Ugyancsak megtörtént azon az irategyüttesek névanyagának gépre vitele, amelyeknek semmilyen szintű mutatója eddig nem volt. Így feldolgoztuk pl. az Országos Rendőrfőkapitányság Külföldiek Ellenőrző Osztálya iratait 5.581 adattal, 77 darab „O” dosszié névanyagát 22.986 adattal, a kitelepítési listákat 8.848 adattal és az „M” dossziék egy részét 20.122 adattal. A hálózati nyilvántartást nem számítva 1998 év végén egy közel 70.000 adatsorból álló új nyilvántartás segítette munkánkat.

A folyamatosan bővülő adatbázist 1998 májusában összevetettük korábbi ügyfeleink adataival és több mint 700 esetben új adatokat találtunk. Volt jó néhány olyan kérelmező, aki első alkalommal néhány kevésbé érdekes információs jelentésről készített csekély mennyiségű másolatot kapott, majd az újonnan feltárt adatok alapján a továbbiakban operatív nyomozások, ügynöki jelentések anyagaiból készített bőségesebb dokumentációt.

Az adatszolgáltatás következő állomása a nyilvántartásban talált utalások alapján az iratanyagok kikeresése, majd betekintésre való előkészítése. Az eredeti iratokról másolatok készülnek, amelyeken az Etv. előírásai alapján törölni kell a más személy azonosítására alkalmas adatokat. Ezen a téren fokozatosan finomodtak módszereink: a törvény kezdeti merev, szó szerinti alkalmazása helyett 1998 tavaszától nem anonimizáljuk a nyílt tárgyalásokon keletkezett okiratokat, az érintett saját vallomásait; a közéleti szereplők korábban nyilvánosságra került személyes adatait;

a közfeladatot ellátó tisztviselők nevét és beosztását; a nyilvános események szereplőit. Természetesen töröljük azonban a más személyre vonatkozó, a kérelmezőre nem tartalmazó részeket, külön vigyázva az egészségi állapotra, kóros szenvedélyre, szexuális életre vonatkozó különleges adatokra. Az ügyfél – meghatározott mennyiség felett térítés ellenében – hitelesített másolatot is kaphat az őt érdeklő dokumentumokról.

Külön belső szabályok vonatkoznak a hálózati nyilvántartás alapján előtalált iratokra. Ezeket csak megismerheti az érintett, másolatot nem adunk ki ezekről a dokumentumokról. Jelentéseiből csak a kérelmezővel foglalkozó részeket készítjük elő – az egykori ügynök még anonimizált formában sem kaphatja meg azokat! (Mivel valamennyi kérelmezőt ellenőrzünk a hálózati nyilvántartásban is, meglepően sok ügyfelünkről derült ki, hogy valamilyen formában együttműködött a III/III. csoportfőnökség különböző szerveivel.)

A nyilvántartások hiányosságai, a sanyarú munkavégzési körülmények, a TH munkatársainak gyakorlatlansága miatt egy-egy ügyirat átfutási ideje meglehetősen hosszú volt: az 1998. év közepén jellemző 5 – 6 hónapos időt csak az év végére sikerült 3 – 4 hónapnyi átlagos ügyintézésre leszorítani.

A nyilvános működés egy éves évfordulóján 2418 kérelmező adatai alapján készített statisztikai felmérés alátámasztotta mindennapi tapasztalatainkat a kérelmezők összetételéről. Eszerint az érdeklődők döntő többsége, 86 %-a férfi volt. Meglepően sok házaspár kereste fel a TH-t. Az érdeklődők közel 2/3-a budapesti lakos (60 %), vidékről érkezett a megkeresések 27 %-a, míg 13 % volt a külföldi állampolgárok száma. A nem magyar állampolgárok nagy része külföldön élő volt honfitársunk, illetve hozzátartozójuk.

Az eredményes kutatáshoz a TH bekéri az érintettek személyazonosító adatait, többek között a születési évét. A betekintők kor szerinti megoszlása az 1926 - 1930. között születettek, illetve gyermekeik, az 1950-es években született generációk túlréprezentálását mutatja. Azaz jellemző az 1950-es években és az 1956-os forradalmat követő megtorlásban meghurcolt korosztályok magas aránya. (36 %.) Nagy a demokratikus ellenzékhez és a 80-as évek új politikai mozgalmaihoz kötődő, az 1950-es években született értelmiségiek száma is. (26 %.)

A kiadott iratanyagot tekintve a legtöbb dokumentumot az 50-es évekből (24 %) és az 1956-os forradalom és az azt követő megtorlások időszakából (22 %) tudtuk előkészíteni. A 70-es és 80-as évek demokratikus ellenzékéről kiadott állambiztonsági iratok 18 %-ot tettek ki és ugyancsak magas, 16 % volt az 1950 – 1989. között, azaz egy átfogó időszakban megfigyelteknek kiadott anyagok aránya.

Az ügyiratok alapján az alábbi megfigyelési okokat tudtuk elkülöníteni:

A megfigyelés oka	Százalék
Ellenzéki magatartás, politikai megbízhatatlanság, izgatás	25
Az 50-es években hűtlenség, izgatás, internálás	21
Az 1956-os forradalom és utóhatása	18
Tiltott határátlépés és annak kísérlete (1970 – 1989.)	11
Egyházi területtel kapcsolatos megtorlások	7
Munkahellyel, családdal kapcsolatos megfigyelések és zaklatások	9
Külföldiekkel való kapcsolattartás, SZER hallgatása	3
Beszervezés és annak kísérlete	2
Egyéb	4

A betekintők közel felének (46 %) 10 oldal alatti iratmásolatot tudunk előkészíteni. 32 %-uk 50 oldalig, 18 %-uk 150 oldalig terjedő, 7 %-uk pedig nagyobb mennyiségű 150 – 766 oldal közötti anyagot kapott tanulmányozásra. A betekintőknek kiadott iratmásolatok legnagyobb részét (42 %-át) a vizsgálati, kisebb hányadát (38 %) az operatív anyagok teszik ki, a fennmaradó rész a hálózati és az egyéb nyilvántartásokhoz kapcsolódó anyagokat és az ügynevezett Napi operatív információs jelentéseket (NOIJ) foglalja magában.

ILLETÉKES SZERVEK MEGKERESÉSEI

A TH elnöke elsők között, még 1997 júniusában felvette a kapcsolatot az egyes fontos tisztséget betöltő személyek ellenőrzését végző bírói bizottság tagjaival. A megbeszélésen (amelyet továbbiak követtek) rögzítették az együttműködés formáit, az adatkérés és szolgáltatás módját stb.

A bírói bizottságnak történő megbízható adatszolgáltatás érdekében megtörtént a hálózati nyilvántartás számítógépes feldolgozása. A feldolgozás alapjául szolgáló 22.534 darab különböző típusú 6-os karton gépre vitele során azonban 24.173 adatsor keletkezett, hiszen az ügynevezett 6/a kartonokon szerepeltek a potenciális célszemélyek, továbbá a környezetükben tevékenykedő

ügynökök személyazonosító adatai is! (Mivel az ügynököt azonosító adatok a karton hátlapján szerepelnek, ezért a gépi feldolgozásig ezek rejtve maradtak.) 1645 adatsor keletkezett az ügynevezett statisztikai adatlapok, 5927 pedig a „B” dossziék feldolgozása során. 4335 adatsort kaptunk három mikrofilmtekercs feldolgozásával. Az említett és más irategyüttesek feltárásával közel 38.000 adatsorból álló és a személyi adatok, de akár a fedőnevek szerinti visszakeresést lehetővé nyilvántartás segíti a megbízható adatszolgáltatást.

A TH létrehozásakor már befejeződött az 1994-ben megválasztott parlamenti képviselők és az új állami vezetők átvilágítása. Így 1997-ben a bírói bizottságok már csak 26 személy ügyében 10 megkeresést intéztek a TH-hoz. 1998-ban 244 személy ügyében 28 alkalommal fordultak a TH-hoz. A beszámolási időszakban több esetben találtunk és küldtünk iratokat, illetve 1998-tól iratmásolatokat a bírói testület részére.

TUDOMÁNYOS FELDOLGOZÓ MUNKA

A tudományos feldolgozó munka részben levéltári területen, részben az állambiztonsági történeti műhely kialakításának munkálataival vette kezdetét.

Az Iratfeltáró és adatszolgálató főosztály – adatszolgáltatási kötelezettségeinek teljesítésén kívül - bevételezte a BM-től és a nemzetbiztonsági szolgálatoktól átvett anyagokat megkezdte azok feldolgozását. Dobozszinten felmérték a kezelésünkbe került iratanyag mennyiségét, tárolási helyét (raktártérkép), az átvételi jegyzékek pontosításával elkészültek az ideiglenes raktári jegyzékek. A rendezetlenül átvett iratanyagokat keletkeztető osztályok szerint szétválogatták, kiemelték azokból a más iratsorozatokba beilleszthető „B”, „M” és egyéb dossziékat. Darabszintű jegyzék készült 7,75 iratfolyóméternyi anyagról. A névmutatók bővítését célzó erőfeszítéseinkről az „Állampolgári ügyek intézése” és az „Illetékes szervek megkeresései” fejezeteknél már részleteiben szó esett. Megkezdődött az iratanyag tematikus feltárása, közel 700 munkalapot töltöttünk ki elsősorban „V” dossziékról.

Részben állomány-, részben adatvédelmi okokból megkezdttük az iratok képként történő digitalizált rögzítését. Két – Magyarországon ritkaságszámba menő – mikrofilm-szkennelrel történik a mikrofilmlapok feldolgozása. Az 1989. év végéig 33.038 oldalnyi operatív információs jelentés került digitalizált formában CD lemezen tárolásra. (Az 1979 – 1989. között keletkezett

NOIJ iratanyag szolgálta az államvédelmi vezetés tájékoztatását a folyó ügyekről.) Az 1956-os iratanyagból 33 különösen fontosnak ítélt dossziét asztali szkennerekkel dolgoztunk fel.

Az Elemző és dokumentációs főosztály megkezdte az állambiztonság történeti műhely kialakításához szükséges forráskataszter összeállítását. Ennek keretében a külső iratórzó helyek közül befejeződött a Politikatörténeti Intézet Levéltárának 1945 – 1948. közötti és a BM Államvédelmi Osztályára vonatkozó iratanyagok feltárása és másoltatása. Ugyancsak befejeződött a Magyar Országos Levéltár MDP – MSZMP főosztályán tárolt és a BM-re, továbbá az ÁVH-ra vonatkozó 1948 – 1956. közötti iratok átnézése és a jelentősebb irategyüttesek másoltatása. Megkezdődött a Hadtörténelmi Levéltárban a Katonapolitikai Osztály (később csoport, majd főcsoportfőnökség) 1945 – 1949. közötti iratainak feltárása. A BM Központi Irattárában elkezdődött a TH gyűjtőkörébe tartozó BM és ÁVH parancsok kiválogatása.

A TH-ban őrzött iratanyagok alapján folyó történeti kutatások elősegítésére elkészült egy számítógépes tárgymutató-rendszer és megkezdődött a „V” dossziék feldolgozása.

A külföldi iratórzó helyek közül kutatási tárgykörünket érintő iratmásolatok érkeztek a londoni Public Record Office-ből. Kutatónk járt Moszkvában, de kísérlete iratmásolatok megszerzésére nem járt sikerrel.

Megszületett a TH tudományos kutatási koncepciója, elkészült a Történeti Hivatal Évkönyve 1998. című kiadvány vázlata, zömmel beérkeztek a megjelentetni tervezett kéziratok. A TH munkatársai közreműködtek két önálló kötet megjelentetésében, kettő szerkesztésében. 16 tanulmányt, 7 egyéb tudományos publikációt közöltek. A tudományos dolgozók által különböző konferenciákon tartott előadások száma 13 volt.

A TH Könyvtára a BM-től átvett közel 1.500 tétel könyvészeti anyag mellett 1.215 kötettel gyarapodott, elkezdődött a könyv-, folyóirat- és dokumentációs állomány feldolgozása.

KÜLSŐ KAPCSOLATOK

Az Etv. külön szabályok betartása esetén teszi lehetővé a TH-ban őrzött iratanyag tudományos kutatását. Különös gonddal kell ügyelni a titkosszolgálati módszerekkel gyűjtött különleges személyi adatok kezelésére, illetve kutatási tilalom vonatkozik az államvédelmi szervek „SZT” és hálózati állományával kapcsolatos anyagokra. Az előírások miatt a TH nem működhet

hagyományos levéltárként, valamennyi iratanyagot a jogszabályi előírásoknak megfelelően kell kutatásra előkészíteni, azaz a kutatási korlátozás alá eső részeket anonimizált iratmásolatokkal kell pótolni. Tovább nehezítette munkánkat, hogy tematikus feltárás hiányában a kutatói igények kielégítésére elsősorban névmutatók alapján tudtuk csak az iratokat kikeresni. A vázoltak ellenére a külső tudományos kutatók kiszolgálása zökkenőmentes volt, a kutatóforgalom alakulásáról az alábbi táblázat tájékoztat:

	1997	1998
Kutatók száma	34	193
Kutatási esetek száma	182	763
Kiadott iratmásolatok száma oldalban	1.176	33.613

A TH nyílt napok szervezésével, illetve kiállításokon való közreműködésével igyekezett közművelődési kötelezettségeinek eleget tenni. Részt vettünk az 1998 áprilisában az Iparművészeti Múzeumban megrendezett Internet-Galaxis '98 rendezvényen a 60-es évek avantgard művészeivel kapcsolatos iratainkból válogatott „Tilos művészet” című kiállításunkkal. A Hadtörténeti Múzeumban a március 15-ei nem hivatalos megemlékezésekkel kapcsolatos iratokból rendeztünk be tárlókat, az ugyanitt 1998 májusában megrendezett jubileumi Bélyegkiállításon a levéllenőrzést illusztráló anyagunkkal vettünk részt. 1998 novemberében a TH-ban őrzött legfontosabb irategyütteseket bemutató kiállítással vártuk a nyílt nap keretében a BM-et felkereső látogatókat.

A beszámolási időszakban három alkalommal fogadtuk az ELTE levéltár szakos hallgatóit, ugyancsak három alkalommal a Magyar Levéltárosok Egyesülete budapesti, illetve országos levéltárbeli tagjait. A helyszínen ismerkedhettek meg az őrzött iratanyaggal és a TH tevékenységével a politikai üldözöttek szervezeteinek képviselői, illetve 1998 októberében a sajtó munkatársai.

GAZDÁLKODÁS

Az állami költségvetésben XXXIV. fejezet alatt önállóan gazdálkodó központi költségvetési szervként a TH az 1997. évre 200 millió Ft költségvetési támogatásban részesült. A közvetlen kiadások összevont fő adatai millió Ft-ban a következők voltak:

Megnevezés	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Maradvány
Személyi juttatás	37,0	25,2	24,1	1,1
Járulékok	16,4	8,9	7,5	1,4
Dologi kiadások	12,6	11,1	9,8	1,3
Felújítás	100,0	21,1	0,0	21,1
Beruházás	34,0	80,0	57,8	22,2
Pénzeszköz átadás	0,0	50,0	50,0	0,0

A bértömeg és a munkaadókat terhelő járulék maradvány alapvetően a fel nem töltött létszámból eredt. A dologi kiadásoknál maradvány forrása volt, hogy szívességi használóként használhattuk a BM infrastruktúráját (fűtés, világítás.) A felújítás terén betervezett összeget a VI., Eötvös utca 7. szám alatti székház újjáépítésére szántuk, de 1997-ben az épületet használó Újpesti Torna Egylet Elnöksége nem volt hajlandó onnan kiköltözni. Egy 1997. december 18-án kelt kormányhatározat értelmében 50 millió Ft-ot adtunk át a BM-nek az épületben elhelyezett szervenek elhelyezésének költségeire. A beruházásra rendelkezésre álló keretből történt meg a TH személygépkocsi állományának (4 darab), számítógépparkjának, másológépeinek és egyéb technikai eszközeinek, továbbá bútorzatának beszerzése.

A TH 1998-ban jóváhagyott költségvetése 350 millió Ft volt, amelyet az 1997-es pénzmaradványnak a Pénzügyminisztérium által visszajuttatott része 44,6 millió Ft-tal növelt meg. A saját bevétel 1998-ban 3,069 millió Ft volt. A kiadások összevont fő adatai az 1998. költségvetési évben az alábbiak voltak:

Megnevezés	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Maradvány
Személyi juttatás	127,0	114,3	93,6	20,7
Járulékok	56,0	50,4	39,5	10,9
Dologi kiadások	40,0	60,8	22,8	38,0
Felújítás	60,0	125,7	125,7	0,0
Beruházás	67,0	48,9	48,9	0,0

A személyi juttatás és a munkaadókat terhelő járulékok terén ismételtén pénzmaradvány keletkezett, mert a jóváhagyott 72 fős létszámhoz képest az év végi záró létszám 62 fő volt. A tényleges létszámkeret feltöltésére a BM-beli rendkívül szűkös elhelyezési körülmények miatt nem is törekedhettünk. Jelentős maradvány keletkezett – saját hatáskörben történt átcsoportosítások következtében – a dologi kiadások területén. A TH vezetése tudatosan törekedett a felújítás megvalósítását az egyéb tételeken történő ráfordítások csökkentésével és átcsoportosításával képződő pénzmaradványok 1999-ben történő felhasználásával elősegíteni.

1998 októberében megkezdődött székházunk felújítása és részleges átépítése. A biztonságos iratőrzéshez szükséges klimatizált raktárak, az elvárásoknak megfelelő ügyfélfogadó és kutatószolgálati terek, a komoly tudományos műhelyhez illő előadótermek és munkaszobák kialakítására és berendezésére használtuk fel a felújításra és beruházásra rendelkezésünkre álló teljes kereteket. Az 1999-re is átnyúló munkálatok kivitelezése a Középvületépítő Részvénytársasággal kötött szerződés szerint 375.800.000 Ft költséget igényel.

A TH működőképességét a beszámolási időszakban a költségvetési források zavartalanul biztosították.

A HIVATAL MŰKÖDÉSE SORÁN FELMERÜLT JOGI PROBLÉMÁK

1.) A Történeti Hivatal egy speciális levéltár, melyre a levéltári törvény rendelkezéseit a Hivatal létrehozásáról szóló törvényben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

A Hivatal tehát levéltár, maradandó értékű iratokat őriz, ezeknek egy része ma is államtitoknak minősül. Az iratok eddig a Belügyminisztérium épületében voltak elhelyezve. A Belügyminisztérium épületét védő biztonsági berendezések államtitkot képeznek, így a Hivatal iratai e téren is védelemben részesültek. A Hivatal új épületbe költözésével új helyzet áll elő, mert bár az államtitokkörüi jegyzék általános adatfajtáinak több pontja (16., 18., és 25.) szerint is a számítástechnikai és informatikai rendszerünk, továbbá a biztonsági berendezéseink államtitoknak minősíthetőek, a Hivatal nem tartozik a minősítésre jogosultak közé, így nem minősíthet sem állam, sem szolgálati titokká semmit.

2.) A Történeti Hivatal 1996-ban hozta létre az 1996. évi LXVII. törvény. E törvény szerint a Történeti Hivatal őrzi és kezeli a volt „politikai rendőrség” iratait függetlenül attól, hogy az országos vagy megyei szervezet volt-e és attól is, hogy az adott időszakban mi volt az elnevezése. Annyi kivételt állapít meg csupán, hogy a nemzetbiztonsági szolgálatoknál maradnak azok az iratok, melyek a szolgálatok törvényben meghatározott feladatai ellátásához szükségesek. A nemzetbiztonsági szolgálatoktól az iratok átadása – bár döcögösen – folyamatban van. Ugyanakkor a magyar törvény a német és a lengyel törvénytől eltérően nem tartalmaz kifejezett rendelkezést arra, hogy mindenki - természetes és jogi személy egyaránt – köteles a Hivatalnak jelenteni, ha nála a Hivatal gyűjtőkörébe tartozó irat (eredeti, fotokópia, másolat vagy másodpéldány) található, és ezeket köteles is a Hivatalnak átadni.

Ennek meghatározása azért is fontos lenne, mert jelenleg a különböző helyeken lévő azonos jellegű iratok eltérő szabályok szerint ismerhetők meg és kutathatók.

3.) A Hivatal- egyéb feladatai mellett – biztosítja, hogy az érintett személyek megismerhessék a Hivatalban kezelt iratokban a rájuk vonatkozó adatokat, továbbá az iratok kutatását. Mindkét feladat ellátása során számos jogi, értelmezési probléma merült fel.

3/a Az érintett személyek jogaival kapcsolatos problémák:

- A törvény szerint: „A bemutatott iratokon a más személy azonosítására alkalmas adatokat felismerhetetlenné kell tenni”.

E törvényhely szó szerinti értelmezése abszurd következtetésre vezet. Pl.: Az ítéletből ki kellene húzni a vádlott-társ, a bíró, a vádiratból az ügyész, a kihallgatási jegyzőkönyvből a kihallgató stb. nevét. A telefonlehallgatásból ki kellene húzni annak a személynek a nevét, akinek az érintett telefonált, és minden más olyan adatot is, amiből rájöhetne, hogy kivel is beszélgetett.

Ezeket a problémákat a Hivatal úgy oldotta meg, hogy az Alkotmányt, az adatvédelmi törvényt és a Hivatal létrehozásáról szóló törvényt egybevetve értelmezte. Ennek következtében nem töröljük az iratokból a közfeladatot ellátó személyek nevét és beosztását, mert ezek az adatvédelmi törvény értelmében közérdekű adatok, ha törvény másként nem rendelkezik.

A közfeladatot ellátó személyek közül gondot jelentett a kihallgató tiszteknek és azoknak a személyeknek a neve, akik a döntéseikhez tájékoztatást kaptak az Etv. 1.§-ának a, pontjában felsorolt szervek adataiból.

A zavart maga az Etv. okozta, ugyanis ezek a személyek az átvilágítandók közé tartoznak, és a törvény szerint ezeket - az egyébként közérdekű – adatokat az ellenőrzést végző bírák hozzák meghatározott feltételek fennállása esetén nyilvánosságra.

A kihallgató tisztek esetében úgy döntöttünk, hogy nevüket és beosztásukat nem töröljük az érintettnek átadott iratmásolaton, mert a kihallgatási jegyzőkönyveket a korabeli szabályok szerint is alá kellett írniuk és ezeket az adatokat a kihallgatott is megismerhette.

A tájékoztatást kézhez kapó személyek problematikusabbak, itt nehéz eldönteni, hogy személyük megismerésének korlátját jelenti-e az Etv., ezért ebben a kérdésben az Adatvédelmi Biztoshoz fordultunk.

A telefon lehallgatásokkal és az ehhez hasonló ügyekkel kapcsolatban úgy véljük, hogy a „beszélgetés” minden beszélgetőtársnak adata, ezért minden résztvevőnek kiadjuk az egész anyagot. Az ellenkező megoldás abszurditásának bemutatására egy példa:

„Éva” beszélget „Marikával”.

- Halló, Éva vagyok Marikát keresem.

- Szia Éva, Marika vagyok.

- Kaptam a Maria Callas előadására jegyeket holnapra, eljönnél velem ?

- Boldogan, évek óta ez minden vágyam.

A törvény szó szerinti értelmezése esetén az Évának átadott másolatból ki kellene húzni Marika nevét, Marikáéból pedig Éva nevét, és mindkettőjükéből a Maria Callas előadására vonatkozó mondatot, mert ezek „más személy azonosítására alkalmas” adatok.

- Nem rendelkezik kifejezetten a törvény arról, hogy az érintett halála után ki tekintheti meg az érintettre vonatkozó adatokat. Értelmezésünk szerint ugyanazok, akik hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a kutató kutathassa a személyes adatokat, nevezetesen az érintett „bármely örököse vagy hozzátartozója”.

Nem lehetséges ugyanis az, hogy valaki hozzájárulhat olyasvalaminek a kutatásához, amit saját maga nem nézhet meg, mert csak olyan jogot lehet átengedni, amellyel az átengedő maga is rendelkezik. Itt jegyezzük meg, hogy a „bármely örökös, vagy hozzátartozó” megfogalmazás túl tág.

Az örökös fogalmát a Ptk. határozza meg. E szerint létezik törvényes és végrendeleti örökös. Törvényes örökös – ha más örökös nincs – az állam. Így a „bármely örökös” fogalmába elvileg az állam is beletartozik. Végrendeleti örökös pedig bármely természetes és jogi személy lehet. Tágnak gondoljuk a hozzátartozó fogalmát is. A törvény bármely hozzátartozót mond, így egyéb támpont híján az államigazgatási eljárásról szóló 1957. évi IV. törvény meghatározását vesszük figyelembe. Eszerint: hozzátartozó az egyeneságbeli rokon és ennek házastársa, az örökbefogadó és a nevelőszülő, az örökbefogadott és nevelt gyermek, a testvér, a házastárs, az élettárs a házastárs egyeneságbeli rokona, testvére, valamint a testvér házastársa. Csak megjegyezzük, hogy az egyébként még szintén számba jöhető Ptk. meghatározása még ennél is tágabb. (A német törvény csak meghatározott célból engedi meg a hozzátartozók számára a betekintést, ilyen pl. eltűnt vagy meghalt személy rehabilitációja. Csak közeli hozzátartozó nyújthat be ilyen kérelmet. A törvény maga mondja meg ki a közeli hozzátartozó. Ezek: házastárs, gyermek, unoka, szülő és testvér.)

- Mint korábban már utaltunk rá, nem egy esetben fordult elő, hogy az egyéni betekintő ügynök volt. (Az „ügynök minőség” nem zárja ki azt, hogy egyben az ügynök megfigyelt személy volt. Lehet, hogy éppen a megfigyelés során szereztek be kompromittáló adatokat valakiről és ezekkel zsarolva tudták beszervezni, és az sem kizárt, hogy valaki egyidőben volt ügynök és megfigyelt. Ennek az az egyszerű oka, hogy az ügynököt is ellenőrizni kellett.)

Az ügynököknél végig kellett gondolnunk azt, hogy mit csináljunk az ügynök saját jelentéseivel. Megmutassuk-e neki, vagy sem ? Végül azt az értelmezést fogadtuk el, hogy a jelentés az ügynök munkája, de nem adata. A jelentés annak a személynek az adata, akiről szól. Így

az ügynök megkapja azokat az iratokat, amelyben a tartó tiszt értékeli a munkáját, de másról szóló jelentéseinek megmutatásával a Hivatal nem segíti a volt ügynökök emlékezet- frissítését, és ezzel a megfigyelt személyek esetleges további kiszolgáltatottságát.

3/b A kutatókra vonatkozó szabályozás több lényegesen súlyosabb jogi problémát rejt magában.

A törvény szerint más szabályok vonatkoznak a személyes adatot nem tartalmazó és a személyes adatot tartalmazó iratok kutatására.

- A személyes adatokat nem tartalmazó iratokat időbeli korlátozás nélkül bárki szabadon kutathatja. (Természetesen, ha nem minősített iratról van szó)

E körben a Történeti Hivatalban lényegesen szabadabb a kutatás, mint bármely más helyen. A problémát itt egyedül az jelenti, hogy tekintettel arra, hogy nem jogállamban és részben a rendszerváltozás folyamatában keletkezett iratokról van szó, esetenként nehezen dönthető el, hogy az iratban található adatok személyes adatnak tekinthetők-e vagy sem. Pl. az Adatvédelmi Biztos ajánlása szerint az EKA azon iratai, amelyek pártvéleményeket tükröznek, kutathatók és nyilvánosságra hozhatók. Kérdéses azonban, hogy az egyes pártoknak (nem értve bele az állampártot) az esetleges taktika kialakítására vonatkozó belső megbeszélései vagy pl. az EKA mintájára megalakuló helyi ellenzéki kerekasztalok anyagai hogyan minősülnek. Ez utóbbi kérdések értelmezése ügyében szintén az Adatvédelmi Biztoshoz fordultunk.

- Sok gondot okoz a személyes adatokat tartalmazó iratok kutathatósága. Alapvető problémát jelent az, hogy a törvény nem az adatok milyensége alapján határozza meg a kutatási feltételeket, hanem azon az alapon, hogy azokat milyen eszközökkel szerezték. Az Etv.-t kell alkalmazni akkor, ha az adatokat titkos információgyűjtő eszközök, illetve módszerek felhasználásával rögzítették, a levéltári törvényt kell alkalmazni akkor, ha nem ilyen eszközökkel és módszerekkel.

Ugyanakkor az adatok érdemi különbsége nem abban jelentkezik a más levéltárban kezelt adatokétól, hogy hogyan szerezték, hanem abban, hogy ezen eszközök segítségével be tudtak hatolni az emberek legintimebb szférájába is, vagyis az adatok a legbelsőbb magánügyekre is vonatkozhatnak. Úgy gondoljuk, hogy a kutatási korlátozásnál erre a szempontra kellene tekintettel lenni. Így például az, hogy valaki otthon kézzel nyúl a levesestálba, két újjal mos fogat, nem szereti az anyósát, rábeszél a főnökére és rendetlen – magánügy és nem azért nem tartozik a

nyilvánosságra, mert titkosszolgálati eszközökkel derítették ki. Ha pedig mondjuk, egy konferenciát vagy egy egyetemi előadást hallgattak le, akkor annak az anyaga kutatható, annak ellenére, hogy a lehallgatás titkos információszerzés.

Teljesen elhibázott, betarthatatlan és a törvény céljával ellentétes az a szabály, amely szerint függetlenül attól, hogy milyen eszközzel - rögzítették az érintett hozzájárulása nélkül - a büntetett előélet kivételével csak a törvény hatályba lépését követő 90 év elteltével (azaz 2086-tól) kutathatók a különleges adatok. A Hivatal kezelésében lévő adatok túlnyomó többsége politikai véleményt, pártállást és vallásos meggyőződést tartalmaz. Hiszen pontosan ezek miatt figyelték az embereket. Ha ezt a szabályt szó szerint betartanánk, akkor gyakorlatilag be kellene zárni a kutatók elől a Hivatalt. Nem lenne kutatható például a szerzetesrendek felszámolása, az internálások története, a koncepciós perek sorozata, az 56-os forradalom és szabadságharc története stb. Mindenféle nyakatekert jogi magyarázatokkal persze folyik a tudományos kutatás, de célszerű lenne ezt a – meggyőződésünk szerint – a jogalkotó akaratával is ellentétes megfogalmazást pontosítani.

A Hivatalban – nem túl nagy számban – de kutatni szeretnének külföldi kutatók is. Köztük olyanok, akik olyan országok polgárai, amely országok ugyanannak a nemzetközi adatvédelmi egyezménynek tagjai, mint Magyarország.

A levéltári törvény 24/A §-a, amely a Hivatalra is vonatkozik, nem tesz különbséget az egyes országok kutatói között, így a személyes adatok Magyarországgal egyenértékű védelmét garantáltan biztosító (hiszen ugyanazon egyezményben részes) országok kutatóinak is külön-külön ki kell kérnie az igazságügyminiszter és az adatvédelmi biztos együttes véleményét az adatvédelem egyenértékűségéről, annak ellenére, hogy ezt egy nemzetközi egyezmény garantálja. (Megjegyezzük: ez a probléma minden levéltárnál jelentkezik.)

4.) Nem szabályozza a törvény azt, hogy mi legyen az érintettektől elvett (postaforgalomból kiemelt, házkutatás során lefoglalt, ítéletben elkobzott) és még meglévő iratokkal. Ezek egy része maradandó értékű, és általunk meg nem becsülhető vagyoni értékkel is rendelkezik, más részüknek csak az érintett számára van érzelmi értéke. Az életüktől és szabadságuktól politikai okokból jogtalanul megfosztottak és az állampolgárok tulajdonában az állam által okozott károk kárpótlásáról több törvény is rendelkezik, de ezek sem rendezik ezeknek az iratoknak a jogi sorsát. Ahhoz, hogy a Hivatal valóban jogszerűen tudjon dönteni ezekben a kérdésekben az Országgyűlés döntésére lenne szükség.

Mindezek alapján kérjük az Országgyűlést, hogy a jogértelmezési problémák megoldása érdekében fontolja meg a Hivatalról szóló törvény módosítását.

Budapest, 1999. május 14.

(Dr. Markó György)

elnök

A Történeti Hivatal munkatársainak fontosabb tudományos publikációi

Baráth Magdolna: Gerő Ernő Moszkva és Debrecen között. – Múltból a jövőbe, Bp. 1998. ELTE BTK, 157-172. o.

Baráth Magdolna: A halálos ítélet hiba volt. Angol kommunisták Nagy Imre kivégzéséről. – Rubicon, 1998. évi 4-5. szám, XIII-XV. o.

Baráth Magdolna: Kiszeljov három beszélgetése Nagy Imrével 1953 nyarán. – Társadalmi Szemle, 1998. évi 3. szám, 103-117. o.

Baráth Magdolna: Kiszeljov szovjet nagykövet beszélgetései Nagy Imrével és Gerő Ernővel 1954 elején. – Múltunk, 1998. évi 1. szám, 218-241. o.

Baráth Magdolna: Levelek a frontról, 1944. Rákosi Mátyás, Gerő Ernő, Farkas Mihály és Vas Zoltán levelezése. – Századok 1998. évi 3. szám, 633-700. o.

Az MSZMP Ideiglenes vezető testületeinek jegyzőkönyvei. V. kötet, 1956. november 14 – 1957. július 26. Szerk. Baráth Magdolna. Bp. 1998. 567 o.

Baráth Magdolna: Az öreg Gerő és „holdudvara”. – Beszélő, 1998. évi 12. szám, 90-93. o.

Baráth Magdolna: A szovjet nagykövet 1954 őszi beszélgetései. – Az 1956-os Intézet Évkönyve '1998. – Bp. 1998. 1956-os Intézet, 119-141. o.

Boreczky Beatrix: Az iratkezelés gyakorlata. – Iratkezelői és irattárosi ismeretek. Levéltári Módszertani és Oktatási Füzetek 3. Bp. 1998. Magyar Országos Levéltár (MOL), 139-174. o.

Cseh Gergő Bendegúz: Adalékok a magyarországi Szövetséges Ellenőrző Bizottság szervtörténetéhez. – Levéltári Szemle, 1998. évi 4. szám, 16-24. o.

Gyarmati György: Conceptual Changes on Central European Integration in Hungarian Political Thinking, 1920 – 1948. – Geopolitics in the Danubian Region. Bp. 1998. CEU PRESS, 201-218. o.

Gyarmati György: Káderpolitika a Rákosi-korszak tanácsrendszerében. I. (1950 – 1953.) – Magyar Tudomány, 1998. évi 10. szám, 1183-1194. o.

Gyarmati György: Március hatalma – a hatalom márciusa. Fejezetek március 15. ünnepelésének másfél évszázados történetéből. Bp. 1998. Paginarum, 236 o.

Gyarmati György: Pillanatképek a Kádár-korszak március 15-i ünnepeiről. – Társadalmi Szemle, 1998. évi 3. szám, 27-39. o.

Gyarmati György: A Rákosi-korszak március 15-i ünnepei. – Műhely, 1998. évi 1. szám, 21-34. o.

Gyarmati György: A társadalom közérzete a fordulat évében. Közvéleménykutatások és ÁVO hangulatjelentések 1948-ban. – Mozgó Világ, 1998. évi 10. szám, 95-111. o.

Gyarmati György: Türt, tiltott, támogatott. Március 15. ünnepelésének másfél évszázada. – Tudományos Dialóg, 1998. évi 3. szám, 18-22. o.

Markó György: Állambiztonsági iratok a Történeti Hivatalban. A nyilvános működés első hónapjának tapasztalatai. – Az egykori állambiztonsági szervek és azok iratai Németországban és Magyarországon. Bp. 1998. 1956-os Intézet, 31-38. o.

A magyar elit természetéről. Szerk. és bev. Müller Rolf és Takács Tibor. Debrecen, 1998. 87 o.

Müller Rolf: „Magyarország most van fordulóponton.” 1848/49-es brevárium. – Hitel, 1998. évi 3. szám, 27-38. o.

Okváth Imre: Adalékok a Szovjetunió második világháború utáni katonapolitikájához 1945 – 1956. – Új Honvédségi Szemle, 1998. évi 11. füzet, 1-20. o.

Okváth Imre: Bástyá a béke frontján. Magyar haderő és katonapolitika 1945 – 1956. Bp. 1999. Aquila, 484 o.

Okváth Imre: A Varsói Szerződésbe való integrálódás kezdetei 1955 – 1956. – Új Honvédségi Szemle, 1998. évi 4. szám, 53-60. o.

Petrikné Vámos Ida: Magyarország államszervezete az 1848-as forradalomtól a második világháborúig. – Levéltári ismeretek I-II. Levéltári Módszertani és Oktatási Füzetek 4. Bp. 1998. MOL, 237-266. o.

Petrikné Vámos Ida: Az ügyviteli munkát szabályozó dokumentumok: szervezeti és működési szabályzatok, azok mellékletei. Az önkormányzatok iratkezelése. – Iratkezelő és irattáros ismeretek. Levéltári Módszertani és Oktatási Füzetek 3. Bp. 1998. MOL, 88-99. És 130-131. o.

BETEKINTÉSI KÉRELEM

Alulírott az 1994. évi XXIII. törvény 25/G. § (1) bekezdése értelmében meg kívánom ismerni a Történeti Hivatalban kezelt iratokban személyemre vonatkozó adatokat. Az eredményes kutatás érdekében írásban hozzájárulok ahhoz, hogy személyi adataim közül a Történeti Hivatal az alábbiakat nyilvántartásba vegye:

Név:

(leánykori név, névváltoztatás esetén korábbi név)

Születési hely, év, hónap, nap:

Anyja neve:

Levelezési cím (telefon):

.....
A kutatás elősegítése érdekében az alábbi adatokat kívánom a Történeti Hivatal rendelkezésére bocsátani:

Iratanyag a következő időszakban keletkezhetett:

Lakcím(ek) a megadott időszakban:

Foglalkozás(ok) a megadott időszakban:

Munkahelyek a megadott időszakban:

(Pontosan jelölve mettől-meddig!)

Konkréten milyen eseményhez, tevékenységhez vagy személyhez kapcsolódhatnak a keresendő iratok?

(A felsorolás a nyomtatvány túloldalán folytatható!)

A nyilvántartásból, a kutatás eredményéről a Történeti Hivatal részéről harmadik személy számára adat nem továbbítható.

.....

dátum

.....

aláírás

.....

személyi igazolvány szám

A Történeti Hivatal munkatársa tölti ki!

Nyt. szám:

Az érkeztetés ideje:

Mellékletek száma:

Ügyintéző

Történeti Hivatal

1051 Bp. Nádor u.4.

Postacím: 1369 Budapest Pf. 367

Tel.: (1)-317-5940 (Ügyfél- és
Kutatószolgálati Osztály)

Félfogadási idő:

hétfő, szerda, csütörtök

9:00-12:00 13:00-16:00

kedd 10:00-12:00 13:00-18:00

péntek 9:00 -12:00

Betekintési eljárásról szóló szabályzat

Az információs önrendelkezésnek a Magyar Köztársaság Alkotmánya 59.§ (1) bekezdésében biztosított joga, továbbá Az egyes fontos tisztségeket betöltő személyek ellenőrzéséről és a Történeti Hivatalról szóló 1994. évi XXIII. törvény (Etv.) 25/F §-ának (1) bekezdése alapján a Történeti Hivatal biztosítani köteles, hogy - a törvényben megjelölt korlátok mellett - minden érintett gyakorolja a róla nyilvántartott adatok megismeréséhez való jogát.

A betekintés folyamán az alábbi eljárási szabályok irányadóak:

1. A betekintési eljárás ún. **betekintési kérelem** alapján indul meg. A betekintési kérelem az eredményes eljárás lefolytatása érdekében a kérelmező alábbi adatait tartalmazza:

- név
- születési adatok
- anyja neve
- állandó lakcím, levelezési lakcím
- a vonatkozó iratanyag keletkezésének feltételezett időszaka, kiváltó oka
- a megjelölt időszakban bejelentett lakhely és munkahely
- kérelmező aláírása, személyigazolvány-száma

A kérelmező a betekintési kérelem kitöltésével hozzájárul adatainak a Hivatal részéről történő nyilvántartásba-vételéhez.

Az érintett nevében ügyvéd csak közjegyző által hitelesített vagy ún. szárazbélyegzővel ellátott meghatalmazás alapján járhat el.

A betekintési kérelmet a hivatal nyilvántartási és hivatkozási számmal ellátva, dátum szerint érkezteti.

A betekintési kérelemben szereplő adatok szigorúan bizalmasak, a nyilvántartásból adatok harmadik személyek számára nem szolgáltatathatók.

2. A betekintési kérelem alapján megindul a betekintés **előkészítése**.

Ennek során a Hivatal

- a)** a rendelkezésre álló adatok alapján elvégzi a név-és tárgymutatóba történő besorolást
- b)** kikeresi a felhasználandó iratanyagokat
- c)** elvégzi a felhasználandó eredeti iratanyagok másolását.

Az előkészítés a), b) és c) fázisaiban a keletkezett iratanyagokat érkeztetni kell, valamint az illetékes vezető utasítása alapján meg kell határozni a feladat elvégzésére rendelkezésre álló

határidőt. Az iratanyagokat az előkészítés egyes fázisaiért felelős munkatársak aláírásukkal ellenjegyzik.

Amennyiben a név-és tárgymutató alapján megállapítható, hogy a Történeti Hivatalban kezelt iratok között a kérelmezőre nézve nem található adat, erről a kérelmezőt postai úton értesíteni kell. Abban az esetben, ha a későbbiekben mégis felmerül a kérelmezőt érintő bármilyen adat, úgy a kérelmezőt a Hivatal haladéktalanul értesíti.

3. A kérelmezőre vonatkozó iratanyag értékelése során a Hivatal

a) megállapítja, hogy a rendelkezésre álló adatok nem tartoznak-e az Etv.-ben, a titokvédelmi törvényben (Ttv.), illetőleg egyéb törvényben megállapított korlátozó szabályok hatálya alá

b) a rendelkezésre álló másolt iratanyagokat illetően gondoskodik más személy azonosítására alkalmas adatok felismerhetetlenné tételéről oly módon, hogy az azonosításra utaló adatokat kihúzza, majd a preparált anyagokról másodpéldányt készít

c) a betekintésre alkalmas iratokat előjegyzzi betekintésre.

Az értékelés egyes fázisaiban az iratokat érkeztetni kell, valamint az illetékes vezető utasítása alapján meg kell határozni a feladat elvégzésére rendelkezésre álló határidőt. Az iratanyagokat az értékelés egyes fázisaiért felelős munkatársak aláírásukkal ellenjegyzik.

Az előkészítés és értékelés fázisaira rendelkezésre álló határidő összesen 30 nap. A határidő esetleges túllépéséről a Hivatal előzetesen értesíti a kérelmezőt.

Az értékelés eredménye szigorúan bizalmas, arról harmadik személyek részére adat nem szolgáltatatható.

4. A Hivatal a betekintésre való előjegyzésről a kérelmezőt a feladó nevére és címére való utalás nélkül, a postafiók megjelölésével levélben **értesíti**.

Az értesítésért felelős munkatárs az iratokat érkezteti, kiadmányozza, azokról statisztikát vezet, s az értesítés megtörténtét aláírásával ellenjegyzi.

5. A megismerésre alkalmas adatokat a Hivatal előzetes időpont egyeztetés után a kutatóhelyiségben **betekintésre** az érintett rendelkezésére bocsátja. A betekintésre nézve jogvesztő határidő nincs. Az érintett a rávonatkozó iratok tartalmát megismerheti, arról feljegyzéseket készíthet, saját költségén a Hivatalban másolatot készíttethet.

A betekintésre jogosult a betekintés előtt írásban **nyilatkozik**, hogy Az egyes fontos tisztségeket betöltő személyek ellenőrzéséről és a Történeti Hivatalról szóló 1994. évi XXIII. törvény 25/G §-ának (5) bekezdésében, Az államtitokról és a szolgálati titokról szóló 1995. évi LXV. törvény 16.§. és 21.§-ában foglalt előírásokat magára nézve kötelezőként

ismeri el, továbbá a betekintésre megkapott iratanyagból megismert és esetleg más személy azonosítására alkalmas személyes adatokat A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. Törvény 3.§-ában meghatározott módon kezeli és használja fel. A Hivatal a betekintésre jogosult számára lehetővé teszi az idézett jogszabályi helyek megismerését. E kötelezettségvállalás megszegéséért az érintett jogi felelősséggel tartozik.

A betekintés idejét és megtörténtét a Hivatal felelős munkatársa ellenjegyzi. A betekintésre jogosult másolásra vonatkozó igényében feltünteti az iratok oldalszámát. A Hivatal felelős munkatársa a hitelesített másolatot ellenjegyzi.

6. A Hivatal a betekintés megtörténte után a betekintett iratanyagot - az esetlegesen igényelt másolat feltüntetésével - az a megfelelő nyilvántartási szám alatt az **irattárban** helyezi el. A Hivatal munkatársa az irattárba történő elhelyezést dátummal ellátva aláírásával ellenjegyzi.

E szabályzat és a betekintési nyilatkozat alkalmazása szempontjából:

betekintés: az érintetteknek a nyilvántartásban található, saját magukra vonatkozó adatok megismerése

érintett: minden olyan személy, akinek személyes adata a törvény hatálya alá tartozó iratokban bármilyen jogcímen szerepel

irat, iratanyag, nyilvántartás: minden olyan szöveg, számadatsor, térkép, tervrajz és vázlat - a megjelentetés szándékával készült könyv jellegű kézirat kivételével -, amely valamely szerv működésével, illetőleg személy tevékenységével kapcsolatban bármilyen anyagon, alakban, bármely eszköz felhasználásával és bármely eljárással keletkezett

személyes adat: a meghatározott természetes személlyel (érintett) kapcsolatba hozható adat, az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés. A személyes adat az adatkezelés során mindaddig megőrzi e minőségét, amíg kapcsolata az érintettel helyreállítható

különleges adat: a faji eredetre, nemzeti, nemzetiségi és etnikai hovatartozásra, politikai véleményre vagy pártállásra, vallásos vagy más meggyőződésre, egészségi állapotra, kóros szenvedélyre, szexuális életre, valamint a büntetett előéletre vonatkozó adatok.

Történeti Hivatal

Budapest 1369

Pf. 367.

Betekintési kérelem

Nyilatkozat

Alulírott vállalom, hogy a Magyar Köztársaság Alkotmánya 59.§ (1) bekezdésén alapuló információs önrendelkezési, továbbá Az egyes fontos tisztségeket betöltő személyek ellenőrzéséről és a Történeti Hivatalról szóló 1994. évi XXIII. törvény (Etv.) 25/F.§ (1) bekezdésének a) pontjában biztosított betekintési jogommal a vonatkozó jogszabályok szerint élek.

Tudomásul veszem, hogy

1. az Etv. 25/G.§ (1) pontja alapján a Történeti Hivatalban tárolt, rám vonatkozó adatokat megismerhetem;

2. az Etv. 25/G.§ (1) pontja alapján más személy azonosítására alkalmas adatokat a Hivatal anonimizálja;

3. az Etv. 25/F. § (3) bekezdése alapján betekinthelek a Hivatalnál őrzött belső használatra készült, valamint a döntés-előkészítést tartalmazó irattári anyagokba, ha az abban szereplő adatokat Az államtitokról és szolgálati titokról szóló 1995. évi LXV. törvény (Ttv.) alapján nem minősítették állam-, illetve szolgálati titoknak vagy az adatok nyilvánosságra hozatalát törvény nem korlátozza;

4. a betekintésre megkapott iratanyagból megismert, esetleg más személy azonosítására alkalmas adatokat A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (Avtv.) 3.§-ában meghatározott módon kezelem és használom fel. A törvény értelmében a tudomásomra jutott személyes adatot csak akkor hozhatom nyilvánosságra, amennyiben abba az érintett - különleges adat esetében írásban - beleegyezett;

5. az esetlegesen tudomásomra jutott, a Ttv. alapján minősített adatot a törvény 16.§ (1) bekezdésének b) pontja alapján illetéktelen személy vagy a nyilvánosság tudomására nem hozom;

Igazolom, hogy a Történeti Hivatal a fenti nyilatkozatban szereplő törvényhelyek megismerését biztosította számomra.

E nyilatkozat megszegése esetén jogi felelősség terhel.

Budapest, 199 év hónap nap

aláírás

BETEKINTÉSI KÉRELEM

/Érintett jogállású/

Alulírott az 1994. évi XXIII. törvény 25/F.§ (3) és 25/G.§ (4) bekezdése értelmében meg kívánom ismerni a Történeti Hivatalban kezelt iratokban az alábbi személyre vonatkozó adatokat. Tudomásul veszem, hogy vonatkozó iratanyag megléte esetén a hozzátartozói minőséget igazoló okiratokat be kell nyújtanom. Az eredményes kutatás érdekében írásban hozzájárulok ahhoz, hogy személyi adataim közül a Történeti Hivatal az alábbiakat nyilvántartásba vegye:

A KÉRELMEZŐ ADATAI:

Név:

Születési hely, év, hó, nap:

Anyja neve:

Állandó lakcím:

Levelezési cím (telefonszám) :

(amennyiben nem azonos az állandó lakcímmel)

AZ ÉRINTETT SZEMÉLY ADATAI:

Név:

Születési hely, év, hó, nap:

Elhalálozás éve:

Anyja neve:

Konkrétan milyen eseményhez, tevékenységhez vagy személyhez kapcsolódhatnak a keresendő iratok? /Lakcím, munkahely az adott időszakban./:

A nyilvántartásból, a kutatás eredményéről a Történeti Hivatal részéről harmadik személy számára adat nem továbbítható.

.....
dátum

.....
aláírás

.....
személyi igazolvány szám

<p style="text-align: center;">A Történeti Hivatal munkatársa tölti ki!</p> <p>Nyt. szám:</p> <p>Az érkeztetés ideje:</p> <p>Mellékletek száma:</p> <p style="text-align: right; margin-top: 20px;">Ügyintéző</p>	<p style="text-align: center;">Történeti Hivatal</p> <p style="text-align: center;">1051 Bp., VI. József A. u. 6. Postacím: 1369 Budapest Pf. 367 Tel.: (1)-317-5940 (Ügyfél- és Kutatószolgálati Osztály)</p> <p style="text-align: center;">Félfogadási idő: hétfő, szerda, csütörtök 9:00-12:00 13:00-16:00 kedd 10:00-12:00 13:00-18:00 péntek 9:00 -12:00</p>
--	---

Közérdekű tudományos kutatási eljárásról szóló szabályzat

Az egyes fontos tisztségeket betöltő személyek ellenőrzéséről és a Történeti Hivatalról szóló 1994. évi XXIII. törvény (Etv.) 25/G.§-ának (4) bekezdése, továbbá A közokiratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény (Ltv.) 24.§-ának (1-3) bekezdése történelmi közelmúltunk megismerésének érdekében a jogbiztonság jogállami követelményének betartása mellett biztosítja a Történeti Hivatalban őrzött iratok érintő tudományos kutatásának lehetőségét.

A Történeti Hivatal feladatkörének ellátása körében a legteljesebb mértékben támogatni kívánja a tudományos kutatás szabadságának az Alkotmány 70/G.§-ában meghatározott alapjogát oly módon, hogy a tudományos kutatás eljárás szabályozása révén egyrészt igyekszik hozzájárulni a tudományos cél megvalósításához szükséges objektivitás és tárgyyszerűség eljárási feltételeinek kialakításához, másrészt - bízva a kutató tudományos lelkiismeretében, továbbá az Etv.-ben, A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvényben (Avtv.), valamint Az államtitokról és szolgálati titokról szóló 1995. évi LXV. törvényben (Ttv.) megjelölt szabályok betartására vonatkozó jogi nyilatkozatában - biztosítani kívánja a személyiségi jogok és a közérdek érvényre juttatását és védelmét.

A tudományos kutatás folyamán az alábbi eljárási szabályok irányadóak:

1. A tudományos kutatási eljárás ún. tudományos **kutatói kérelem** alapján indul meg. A kutatási kérelem az eredményes eljárás lefolytatása érdekében a kérelmező alábbi adatait tartalmazza:

- név
- születési adatok
- anyja neve
- állandó lakcím, levelezési lakcím
- a kutatást támogató tudományos intézmény neve, címe, támogató állásfoglalása
- a tudományos kutatás célja, tárgya és indoklása
- a vonatkozó iratanyag keletkezésének feltételezett időszaka, kiváltó oka
- kérelmező aláírása, személyigazolvány-száma

Amennyiben a kérelmező kutatási kérelmét hiányosan töltötte ki, vagy elmulasztotta benyújtani a tudományos intézmény támogató nyilatkozatát, úgy a Hivatal a kérelmezőt - jogvesztő határidő nélkül - hiánypótlásra szólítja fel.

A kérelmező a tudományos kutatási kérelem kitöltésével hozzájárul adatainak a Hivatal részéről történő nyilvántartásba-vételéhez.

A kutatási kérelmet a hivatal nyilvántartási és hivatkozási számmal ellátva, dátum szerint érkezteti.

A tudományos kutatói kérelem benyújtását követően a kérelmet a Hivatal elnökhelyettese bírálja el. A hivatal a döntés eredményéről a kérelmezőt 15 napon belül postai úton, a feladó nevére és címére való utalás nélkül, a postafiók megjelölésével levélben **értesíti**.

A kutatási kérelemben szereplő adatok szigorúan bizalmasak, a Hivatal nyilvántartásából adatok harmadik személyek számára nem szolgáltatathatók.

2. A tudományos kutatási kérelem alapján megindul a kutatás előkészítése. Ennek során a Hivatal

- a) a rendelkezésre álló adatok alapján elvégzi a név-és tárgymutatóba történő besorolást
- b) kikeresi a felhasználandó iratanyagokat
- c) elvégzi a felhasználandó eredeti iratanyagok másolását

Az előkészítés a)-b)-c) fázisaiban a keletkezett iratanyagokat érkeztetni kell, az illetékes vezető utasítása alapján meg kell határozni a feladat elvégzésére rendelkezésre álló határidőt. Az iratanyagokat az előkészítés egyes fázisaiért felelős munkatársak aláírásukkal ellenjegyzik.

Amennyiben a név-és tárgymutató alapján megállapítható, hogy a Történeti Hivatalban kezelt iratok között a kérelmező által megjelölt tárgykörben nem található adat, erről a kérelmezőt postai úton értesíteni kell. Abban az esetben, ha a későbbiekben mégis felmerül a kérelmező által megjelölt tárgykörben bármilyen adat, úgy a kérelmezőt a Hivatal haladéktalanul értesíti.

3. A tudományos kutató által igényelt iratanyag értékelése során a Hivatal

- a) megállapítja, hogy a rendelkezésre álló adatok nem tartoznak-e az Etv.-ben, Avtv.-ben, a Ttv.-ben, illetőleg egyéb törvényben megállapított korlátozó szabályok hatálya alá
- b) a rendelkezésre álló másolt iratanyagokat illetően gondoskodik az Etv. 25/G.§-ának (4) bekezdése szerint - titkos információgyűjtő eszközök, illetve módszerek felhasználásával szerzett - nem kutatható, személyek azonosítására alkalmas adatok felismerhetetlenné tételéről oly módon, hogy az azonosításra utaló adatokat törli, majd az ily módon előkészített anyagokról másodpéldányt készít (anonimizálás)
- c) amennyiben az Etv. 25/G.§-a (4) bekezdése szerint a személyes adat kutatásához az érintett, illetve annak halálát követően bármely örököse vagy hozzátartozója hozzájárulása szükséges, felhívja a kérelmező figyelmét annak beszerzésére
- d) a tudományos kutatásra alkalmas iratokat előjegyzik kutatásra.

Az értékelés egyes fázisaiban az iratokat érkeztetni kell, az illetékes vezető utasítása alapján meg kell határozni a feladat elvégzésére rendelkezésre álló határidőt. Az iratanyagokat az értékelés egyes fázisaiért felelős munkatársak aláírásukkal ellenjegyzik.

Az előkészítés és értékelés fázisaira rendelkezésre álló határidő összesen 30 nap. A határidő esetleges túllépéséről a Hivatal kérelmezőt előzetesen értesíti.

Az értékelés eredménye szigorúan bizalmas, arról harmadik személyek részére adat nem szolgáltatható.

4. A Hivatal a kutatásra való előjegyzésről a kérelmezőt a feladó nevére és címére való utalás nélkül, a postafiók megjelölésével levélben **értesíti**, továbbá a kérelmezőnek megküldi a Hivatal vezetője által aláírt **tudományos kutatói engedélyt**. Az engedély visszavonásig érvényes.

Az értesítésért felelős munkatárs az iratokat érkezteti, kiadmányozza, az értesítés megtörténtét aláírásával ellenjegyzi, azokról statisztikát vezet.

5. A megismerésre alkalmas adatokat a Hivatal előzetes időpont-egyeztetés után a kutatói helyiségben **kutatásra** a kutató rendelkezésére bocsátja. A kutatásra nézve jogvesztő határidő nincs. A tudományos kutató által megjelölt tárgykörben a vonatkozó iratok tartalmát megismerheti, arról feljegyzéseket készíthet, saját költségén másolatot készíttethet, az iratokban szereplő adatokat, tényeket - az Avtv. 32.§-ának (39 bekezdése a)-b) pontja, továbbá a Ttv. 16. §-ának (1) bekezdése a)-b)-c) pontja értelmében - a történeti kutatás eredményeinek bemutatása körében nyilvánosságra hozhatja.

A tudományos kutatásra jogosult a kutatás előtt **nyilatkozatot** ír alá, melyben kötelezi magát, hogy Az egyes fontos tisztségeket betöltő személyek ellenőrzéséről és a Történeti Hivatalról szóló 1994. évi XXIII. törvény 25/G §-ának (5) bekezdésében, Az államtitokról és a szolgálati titokról szóló 1995. évi LXV. törvény 16.§. és 21.§-ában foglaltakat magára nézve elismeri, továbbá a kutatásra megkapott iratanyagból megismert és esetleg más személy azonosítására alkalmas személyes adatokat A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. tv. 3. §-ában meghatározott módon kezeli és használja fel. A Hivatal a tudományos kutatásra jogosult számára lehetővé teszi az idézett jogszabályi helyek megismerését. E kötelezettségvállalás megszegéséért az érintett jogi felelősséggel tartozik.

A tudományos kutatás megkezdése előtt a kutató köteles bemutatni a Szabályzat 3/b) pontjában meghatározott, az érintett, illetve halála esetén örököse, hozzátartozója **hozzájárulását**.

A tudományos kutatás folyamatossága, zavartalan lebonyolítása érdekében a kutató a kutatás megkezdését követően - a fentiekben meghatározott eljárási szabályok betartása mellett - bármikor kérelmezheti újabb iratanyagok rendelkezésre bocsátását.

A kutatás idejét és megtörténtét a Hivatal felelős munkatársa ellenjegyzi. A magánkutatásra jogosult másolásra vonatkozó igényében feltünteti az iratok oldalszámát. A Hivatal felelős munkatársa a hitelesített másolatot ellenjegyzi.

6. A Hivatal a tudományos kutatás megtörténte után a betekintett iratanyagot - az esetlegesen igényelt másolat feltüntetésével - a megfelelő nyilvántartási szám alatt az **irattárban** helyezi el. A Hivatal munkatársa az irattárba történő elhelyezést dátummal ellátva aláírásával ellenjegyzi.

E szabályzat és a tudományos kutatói nyilatkozat alkalmazása szempontjából:

közérdekű tudományos kutatás: a nyilvántartásban található, más természetes személyre (érintett) és eseményekre, körülményekre vonatkozó adatok tudományos kutatás és publikálás céljából történő megismerése

érintett: minden olyan személy, akinek személyes adata a törvény hatálya alá tartozó iratokban bármilyen jogcímen szerepel

irat, iratanyag, nyilvántartás: minden olyan szöveg, számadatsor, térkép, tervrajz és vázlat - a megjelentetés szándékával készült könyv jellegű kézirat kivételével -, amely valamely szerv működésével, illetőleg személy tevékenységével kapcsolatban bármilyen anyagon, alakban, bármely eszköz felhasználásával és bármely eljárással keletkezett

személyes adat: a meghatározott természetes személlyel (érintett) kapcsolatba hozható adat, az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés. A személyes adat az adatkezelés során mindaddig megőrzi e minőségét, amíg kapcsolata az érintettel helyreállítható

különleges adat: a faji eredetre, nemzeti, nemzetiségi és etnikai hovatartozásra, politikai véleményre vagy pártállásra, vallásos vagy más meggyőződésre, egészségi állapotra, kóros szenvedélyre, szexuális életre, valamint a büntetett előéletre vonatkozó adatok.

minősítés: az a döntés, melynek meghozatala során az e törvény szerint felhatalmazott személy megállapítja, hogy egy adat a tartalmánál fogva a nyilvánosságát korlátozó államtitokkörbe vagy szolgálati titokkörbe tartozik

örökös: az a természetes és jogi személy, akire törvényes öröklés vagy végintézkedés folytán az örökhagyó hagyatéka mint egész, vagy a hagyaték meghatározott hányada (egyetemes jogutód), vagy a hagyaték jelentős részét kitevő, meghatározott vagyontárgy átszáll (különös jogutód), s e minőségét hitelt érdemlően - közjegyző, önkormányzati jegyző igazolása révén - bizonyítani tudja

hozzátartozó: az egyeneságbeli rokon és ennek házastársa, örökbefogadó és a nevelő szülő, az örökbefogadott és a nevelt gyermek, a testvér, a házastárs, házastárs egyeneságbeli rokona, testvére, valamint a testvér házastársa.

TÖRTÉNETI HIVATAL

Ügyfél- és Kutatószolgálati Osztály

1369 Budapest Pf. 367.

Tel.: 317-3192

Nyt. szám:

Tudomásul veszem, hogy az Alkotmány 70/G.§ (1) bekezdésében meghatározott, továbbá az egyes fontos tisztségeket betöltő személyek ellenőrzéséről és a Történeti Hivatalról szóló 1994. évi XXIII. törvény (Etv.) 25/G.§ (4) bekezdésében biztosított kutatói jogommal a mellékelt jogszabályi előírások szerint élek, melyek megismerését a Történeti Hivatal biztosította számomra.

Budapest, 1999.

hónap nap

aláírás

A nyilatkozathoz mellékelt jogszabályi előírások

1. A Történeti Hivatal számára a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény (Ltv.) 24.§-ának (3) bekezdésének megfelelően csatolom valamely tudományos kutatóhely támogató állásfoglalását.

2. A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (Avtv.) 32.§-ának (1) bekezdése szerint tudományos kutatás céljára felvett vagy tárolt személyes adat csak tudományos kutatás céljára használható fel.

3. Az a személyes adat, melyet titkos információgyűjtő eszközök és módszerek felhasználásával rögzítettek, nem kutatható akkor sem, ha az adatot az államtitokról és a szolgálati titokról szóló 1995. évi LXV. törvény (Ttv.) alapján nem minősítették, vagy nyilvánosságra hozatalát törvény nem korlátozza. Ezek az adatok az Etv. 25/G.§-ának (4) bekezdése szerint akkor kutathatók, ha:

a) a kutatás anonimizált másolattal megvalósítható, vagy

b) a magánszférába tartozó személyes adatokra az érintett által megállapított - maximum az adat keletkezésétől számított 90 éves - személyes védelmi idő eltelt, illetve ilyen tilalom híján az Ltv. 24.§-ának (1) bekezdésében meghatározott törvényes védelmi idő (az érintett halálozási évét követő 30 év) eltelt, vagy

c) ha a kutatáshoz az érintett, illetőleg halála után bármely örököse vagy hozzátartozója hozzájárult, vagy

d) ha az adat valamely személy nyilvános szereplésére, közéleti, politikai tevékenységére vonatkozik, vagy állami szerv hatáskörében eljáró személy feladatkörével összefüggő személyes adata és az adat keletkezésétől már 15 év eltelt.

4. Az Etv. 25/G.§ - a (4) bekezdésének b) pontja alapján az Avtv. 2.§-a (2) pontjában meghatározott - a faji eredetre, nemzeti, nemzetiségi és etnikai hovatartozásra, politikai véleményre vagy pártállásra, vallásos vagy más meggyőződésre, egészségi állapotra, kóros szenvedélyre, szexuális életre - vonatkozó ún. különleges adatok az Etv. hatályba lépését követő 90 évig csak az érintett,

illetőleg annak halála után bármely örököse vagy hozzátartozója engedélyével kutathatók.

5. Az Etv. 25/G.§-a (4) bekezdésének c) pontja alapján a volt állambiztonsági szervek és elődeik "szigorúan titkos" állományú tisztjeinek, illetve hálózati személyeinek személyi azonosítást lehetővé tévő nem minősített adata, továbbá a nyilvánosságra hozatal törvényi korlátja alá nem eső adata csak az Ltv. 24. §-ának (1) bekezdésében meghatározott védelmi idő (az érintett halálozási évét követő 30 év) eltelte után kutatható.

6. Az Ltv. 24.§-a (4) bekezdése szerint a megismert és kigyűjtött személyes adatokat az Avtv. 32. §-ában meghatározottak szerint kezeltem és használok fel: vagyis személyes adat csak akkor hozható nyilvánosságra, ha abba az érintett - különleges adat esetén írásban - beleegyezett, illetve az - az Alkotmány 70/G.§-ának (2) bekezdése értelmében - a történeti eseményekről folytatott kutatások eredményeinek a tudományos közösség nyilvánossága előtti bemutatásához szükséges.

7. Az Etv. 25./F. § (3) bekezdése alapján betekinthelek a Hivatalnál őrzött belső használatra készült, valamint a döntés-előkészítést tartalmazó irattári anyagokba, amennyiben az abban szereplő adatokat a Ttv. alapján nem minősítették állam-, illetve szolgálati titoknak vagy az adatok nyilvánosságra hozatalát törvény nem korlátozza.

8. Az Ltv. 25. §-ának (1) bekezdése szerint minősített adat és minősítő által meghatározott érvényességi idő lejártáig csak a minősítő engedélyével kutatható.

9. Az esetleges tudomásomra jutott, a Ttv. alapján minősített adatot a törvény 16.§(1) bekezdésének b) pontja alapján illetéktelen személy vagy a nyilvánosság tudomására nem hozom.

10. A kigyűjtött adatokat elkülönítve tárolom. Az Ltv. 24.§-ának (4) bekezdése szerint az adatkezelés helyét írásban megjelölöm. Az adatkezelés módját az adatvédelmi biztos bármikor ellenőrizheti.

11. A Btk. 177/B. § (1) aki a személyes adatok védelmére vonatkozó jogszabályban meghatározott adatkezelése során tudomására jutott különleges adatot

a) jogellenesen nyilvánosságra hozza;

b) jogosulatlanul felhasználja, vagy illetéktelen személy részére hozzáférhetővé teszi, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Fenti bekezdéshez a Btk kommentárja.

A bűncselekmény elkövetési tárgya a különleges személyes adat. Ennek minősülnek a faji eredetre, a nemzeti, nemzetiségi és etnikai hovatartozásra, a politikai véleményre vagy pártállásra, a vallásos vagy más meggyőződésre, az egészségi állapotra, a kóros szenvedélyre, a szexuális életre, valamint a büntetett előéletre vonatkozó személyes adatok.

Illetékes szervek számára szükséges adatszolgáltatásról szóló eljárási szabályzat

Az egyes fontos tisztségeket betöltő személyek ellenőrzéséről és a Történeti Hivatalról szóló 1994. évi XXIII. törvény (Etv.) 25./F.§ -a (1) bekezdésének b) pontja értelmében a Történeti Hivatal gondoskodik az Etv. 5. §-ban meghatározott (átvilágító) bizottságnak, az Országgyűlés Nemzetbiztonsági Bizottságának, illetőleg a Fővárosi Bíróságnak (továbbiakban: illetékes szervek) az e törvényben meghatározott eljárások lefolytatásához szükséges adatok és iratok szolgáltatásáról.

Az adatszolgáltatás folyamán az alábbi eljárási szabályok irányadóak:

1. Az adatszolgáltatás az illetékes szervek hivatalos, írásbeli **megkeresésére** indul. A megkeresés érkeztetése az erre rendszeresített iktató-kézbesítőkönyvben történik.

2. Az illetékes szervek megkeresését tartalmazó levelet a Hivatal elnöke személyesen bontja fel és szignálja az Adatfeldolgozó Osztály vezetőjének, aki a megkeresés teljesítése

érdekében intézkedik az illetékes szervek számára történő adatszolgáltatásra kijelölt szervezeti egysége felé.

3. A feladattal megbízott levéltári főelőadóknak az Etv. szerinti ellenőrzését a Hivatal elnöke személyesen végzi.

4. Az illetékes szervezeteknek csak az Etv. 2.§-nak (3) bekezdésében, a 7.§-ában, továbbá a 19.§ (1) bekezdésében meghatározott személyekre (továbbiakban: nevezett személy) nézve szolgáltatható adat.

5. A megkeresés alapján az iratanyag **előkészítése** során kivüliséget élvez.

6. Az adatgyűjtést a szabályzat (2) pontjában meghatározott főelőadók együttesen, a törvény hatálya alá tartozó érintettek kartonjait elkülönítve tároló, biztonsági berendezéssel ellátott raktárban végzik.

7. Az (6) pontban említett raktárba való bejutást a Hivatal elnöke, elnökhelyettese engedélyezheti oly módon, hogy szükség szerint felhívják a Belügyminisztérium őrségparancsnokát a riasztóberendezés kikapcsoltatására, illetőleg a Hivatal két, a (2) pontban említett főelőadójának bebocsáttatására. A belépés időpontját az őrségnél lévő és a Hivatalnál erre rendszeresített naplóban rögzíteni kell.

8. A napi adatgyűjtést követően a főelőadók értesítik a Hivatal belépést engedélyező vezetőjét a munka befejezéséről, aki felkéri az őrségparancsnokot, intézkedjék a raktár bezárásáról, illetőleg a riasztóberendezés újbóli bekapcsolásáról. A kilépés időpontját az őrségnél lévő és a Hivatalnál erre rendszeresített naplóban rögzíteni kell.

9. A raktárban folyó előkészítő munkát a Hivatal elnöke bármikor, előre nem közölt időpontban **ellenőrizheti**.

10. A Belügyminisztérium őrségének és a Hivatalnak a belépésre-kilépésre vonatkozó naplójában rögzített időpontokat a Hivatal elnöke havonta ellenőrzi.

11. Az **értékelés** során a Hivatal megállapítja, hogy nevezett személyre vonatkozóan található-e adat a Történeti Hivatalban kezelt iratanyagokban. Amennyiben található az illetékes szervek eljárásához szükséges adat, úgy az iratanyagról a speciális feladatot ellátó főelőadók másolatot készítenek.

12. Az értékelés eredményéről a Hivatal elnöke személyesen, levélben **értesíti** az illetékes szerveket. A levél megküldésének időpontját az erre rendszeresített iktató-kézbesítőkönyvben rögzítik.

13. Az értesítés során - az értékelés eredményétől függően - az alábbi szövegek használhatók:

a) „Ezúton tájékoztatom a-t, hogy a Történeti Hivatal iratanyagában az 199..... hónap -n kelt,sz. megkeresésükben megnevezett személyre adat nem található.”

b) „Ezúton tájékoztatom a-t, hogy a Történeti Hivatal iratanyagában az 199..... hónap -n kelt,sz. megkeresésükben megnevezett személyre a megkeresés céljára vonatkozó / az Etv. 1.§-a alá tartozó adat található. Kérem Önöket, hogy szíveskedjenek gondoskodni az eljárásukhoz szükséges adatok továbbításáról. Felhívom továbbá szíves figyelmüket, hogy az Etv. 23.§-ának (1-2) bekezdése értelmében az eredeti iratanyagokat a döntésük, illetve az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 30 napon belül vissza kell szolgáltatniuk a Történeti Hivatal részére.”

14. A nevezett személyre vonatkozó iratanyagok az illetékes szerv részére történő **kiadását**, annak időpontját az illetékes szerv megbízottjának ellenjegyzésével arra rendszeresített iktató-kézbesítőkönyvben rögzítik.

15. Az iratanyagok az illetékes szerv által történő visszaküldését a Hivatal az arra rendszeresített iktató-kézbesítőkönyvben érkezteti. Az iratanyagokat tartalmazó borítékot a Hivatal elnöke bontja fel, továbbá utasítja a (2) pontban említett főelőadókat a másolat megsemmisítésére és az eredeti iratanyag **visszahelyezésére**.

SZEMÉLYES ADATOK HELYESBÍTÉSÉRŐL, TÖRLÉSÉRŐL ÉS ZÁROLÁSÁRÓL SZÓLÓ SZABÁLYZAT

Az információs önrendelkezésnek a Magyar Köztársaság Alkotmánya 59.§ (1) bekezdésében biztosított joga, továbbá Az egyes fontos tisztségeket betöltő személyek ellenőrzéséről és a Történeti Hivatalról szóló 1994. évi XXIII. törvény (Etv.) 25/G. §-ának (2)-(3) bekezdése alapján a Történeti Hivatal biztosítani köteles, hogy - a törvényben megjelölt korlátok mellett - minden érintett gyakorolja a róla nyilvántartott személyes adatok helyesbítésének, törlésének, illetőleg zárolásának jogát.

I. Helyesbítési eljárás

A **helyesbítés** folyamán az alábbi eljárási szabályok irányadók:

(1) A helyesbítési eljárás az ún. **helyesbítési kérelem** alapján indul meg.

A helyesbítési kérelem az eredményes eljárás lefolytatása érdekében a kérelmező alábbi adatait tartalmazza:

- név
- születési adatok
- anyja neve
- állandó lakcím, levelezési cím
- a vonatkozó helyesbítendő adat pontos megjelölése
- a vonatkozó helyesbítés pontos szövege
- kérelmező aláírása, személyigazolvány-száma

A kérelmező a helyesbítési kérelem kitöltésével hozzájárul adatainak a Hivatal részéről történő nyilvántartásba-vételéhez.

Az érintett nevében ügyvéd csak közjegyző által hitelesített vagy ún. szárazbélyegzővel ellátott meghatalmazás alapján járhat el.

A helyesbítési kérelmet a hivatal nyilvántartási és hivatkozási számmal ellátva, dátum szerint az ún. **helyesbítési, törlési és zárolási naplóban** érkezteti.

A helyesbítési kérelemben szereplő adatok bizalmasak, ettől eltérő nyilatkozat hiányában a nyilvántartásból adatok harmadik személyek számára nem szolgáltatathatók.

(2) A helyesbítési kérelem alapján a Hivatal elkészíti a helyes adatot tartalmazó **feljegyzést**. A Hivatal az elnök által ellenjegyzett, a Hivatal pecsétjével ellátott helyesbítést tanúsító széljegyzetet a feljegyzés (helyesbítés) mellé csatolja.

(3) Az Etv. rendelkezésének megfelelően a Hivatal helyesbítésért felelős munkatársa a helyes adatot tartalmazó feljegyzést az eredeti adat változatlanul hagyása mellett az irathoz **csatolja**.

(4) A Hivatal a helyesbítés megtörténtéről a kérelmezőt a feladó nevére és címére való utalás nélkül, a postafiók megjelölésével levélben **értesíti**. Felhívja továbbá a kérelmező figyelmét, hogy a helyesbítés megtörténtét bármikor, soron kívül megtekintheti, arról másolatot készíttethet.

(5) A Hivatal a helyesbítés megtörténte után a helyesbített iratanyagot a megfelelő nyilvántartási szám alatt az eredeti **irattári** helyére helyezi vissza. A Hivatal helyesbítésért felelős munkatársa az irattárban történő elhelyezést dátummal ellátva, a helyesbítési, törlési és zárolási naplóban aláírásával ellenjegyzi.

II. Törlési eljárás

A **törlés** folyamán az alábbi eljárási szabályok irányadók:

(1) A törlési eljárás az ún. **törlési kérelem** alapján indul meg. A törlési kérelem az eredményes eljárás lefolytatása érdekében a kérelmező alábbi adatait tartalmazza:

- név
- születési adatok
- anyja neve
- állandó lakcím, levelezési cím
- a vonatkozó törlendő adat pontos megjelölése
- kérelmező aláírása, személyigazolvány-száma

A kérelmező a törlési kérelem kitöltésével hozzájárul adatainak a Hivatal részéről történő nyilvántartásba-vételéhez.

Az érintett nevében ügyvéd csak közjegyző által hitelesített vagy ún. szárazbélyegzővel ellátott meghatalmazás alapján járhat el.

A törlési kérelmet a hivatal nyilvántartási és hivatkozási számmal ellátva, dátum szerint az ún. **helyesbítési, törlési és zárolási naplóban** érkezteti.

A törlési kérelemben szereplő adatok bizalmasak, ettől eltérő nyilatkozat hiányában a nyilvántartásból adatok harmadik személyek számára nem szolgáltatathatók.

(2) A törlési kérelem alapján a Hivatal megvizsgálja a törlés Etv. 25/G. §-ában meghatározott **törvényi feltételeit**, melyek szerint:

a) az érintett személyes adatának törlését 2000. június 30-át követően kérheti;

b) nem törölhető A közokiratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. LXVI. törvény 3.§-ának j) pontjában meghatározott ún.

maradandó értékű irat.

Az adat maradandó értékű minőségéről a Hivatal elnöke személyesen dönt.

(3) Amennyiben a **törlés** törvényi feltételei fennállnak, a Hivatal azonosításra alkalmatlanná teszi a törölni kívánt személyes adatot. A Hivatal az elnök által ellenjegyzett, a Hivatal pecsétjével ellátott törlést tanúsító szelvényt a törlés mellé csatolja.

(4) A Hivatal a törlés megtörténtéről, illetőleg megtagadásáról a kérelmezőt a feladó nevére és címére való utalás nélkül, a postafiók megjelölésével levélben **értesíti**. Törlés esetén felhívja a kérelmező figyelmét, hogy a törlés megtörténtét bármikor, soron kívül megtekintheti, s az iratanyagról másolatot készíttethet. Amennyiben a törvényi feltételek hiányában a törlés nem rendelhető el, de az irat zárolásának feltételei fennállnak, úgy a Hivatal értesíti a kérelmezőt, hogy írásos nyilatkozatában kérheti személyes adatának zárolását.

(5) A Hivatal a törlés megtörténte után az iratanyagot a megfelelő nyilvántartási szám alatt az eredeti **irattári** helyére helyezi vissza. A Hivatal törlésért felelős munkatársa az irattárban történő elhelyezést dátummal ellátva, a helyesbítési, törlési és tárolási naplóban aláírásával ellenjegyzí.

III. Zárolási eljárás

A **zárolás** folyamán az alábbi eljárási szabályok irányadók:

(1) A zárolási eljárás az ún. **zárolási kérelem (nyilatkozat)** alapján indul meg. A zárolási kérelem az eredményes eljárás lefolytatása érdekében a kérelmező alábbi adatait tartalmazza:

- név
- születési adatok
- anyja neve
- állandó lakcím, levelezési cím
- a vonatkozó zárolandó adat pontos megjelölése
- a zárolás időtartama
- kérelmező aláírása, személyigazolvány-száma

A kérelmező a zárolási kérelem kitöltésével hozzájárul adatainak a Hivatal részéről történő nyilvántartásba-vételéhez.

Az érintett nevében ügyvéd csak közjegyző által hitelesített vagy ún. szárazbélyegzővel ellátott meghatalmazás alapján járhat el.

A zárolási kérelmet a hivatal nyilvántartási és hivatkozási számmal ellátva, dátum szerint az ún. **helyesbítési, törlési és zárolási naplóban** érkezteti.

A zárolási kérelemben szereplő adatok bizalmasak, ettől eltérő nyilatkozat hiányában a nyilvántartásból adatok harmadik személyek számára nem szolgáltatathatók.

(2) A zárolási kérelem alapján a Hivatal megvizsgálja a zárolás Etv. 25/G. §-ában meghatározott **törvényi feltételeit**. Ezek szerint az az adat zárolható,

a) amelyet titkos információgyűjtő eszközök, illetve módszerek felhasználásával rögzítettek, és

b1) az érintettnek nem valamely nyilvános szereplésére, közéleti, politikai tevékenységére vonatkozik *vagy*

b2) ha az érintett valamely állami szerv hatáskörében eljáró személy volt, a vonatkozó adat nem az érintett feladatkörével összefüggő személyes adata.

A zárolás ideje alatt az adat sem magáncélú, sem pedig közérdekű-tudományos kutatás céljából nem adható ki.

A zárolás az adat keletkezésétől számított legfeljebb 90 évig hatályos.

(3) Amennyiben a **zárolás** törvényi feltételei fennállnak, a Hivatal zárolja a személyes adatot. A Hivatal az elnök által ellenjegyzett, a Hivatal pecsétjével ellátott zárolást tanúsító széljegyzetet a zárolás mellé csatolja.

A zárolást követően eredeti anyag nem, hanem csak az érintett személyes adatának megismerésére és azonosítására alkalmatlan (anominizált) másolat adható ki kutatók részére, amennyiben azt a kutatás célja indokolja. Ebben az esetben a zárolás tényéről a Hivatal a kutatót tájékoztatni köteles.

(4) A Hivatal a zárolás megtörténtéről a kérelmezőt a feladó nevére és címére való utalás nélkül, a postafiók megjelölésével levélben **értesíti**. Felhívja továbbá a kérelmező figyelmét, hogy a zárolást bármikor, soron kívül ellenőrizheti, az iratanyagról másolatot készíttethet, illetve a zárolást feloldhatja.

(5) A Hivatal a zárolás megtörténte után az iratanyagot a megfelelő nyilvántartási szám alatt az eredeti **irattári** helyére helyezi vissza. A Hivatal zárolásért felelős munkatársa az irattárban történő elhelyezést dátummal ellátva, a helyesbítési, törlési és zárolási zárolási naplóban aláírásában ellenjegyzi.

E szabályzat alkalmazásában:

érintett: minden olyan személy, akinek a személyes adata a törvény hatálya alá tartozó iratokban bármilyen jogcímen szerepel.

maradandó értékű irat: a gazdasági, társadalmi, politikai, jogi, honvédelmi, nemzetbiztonsági, tudományos, művelődési, műszaki vagy egyéb szempontból jelentős, a történelmi múlt kutatásához, megismeréséhez, megértéséhez, illetőleg a közfeladatok folyamatos ellátásához és az állampolgári jogok érvényesítéséhez nélkülözhetetlen, más forrásból nem vagy csak részlegesen megismerhető adatot tartalmazó irat.